

Legjobbajk saját nemükben a

MAGGI

élelmiszerek. 9236

Minden család számára legnagyobb értékkel bírnak.

Maggi ízesítésre minden leves-, bouillon-, mártás- s főzeléknek stb. meglepően jó íst kölcsönöz. Néhány csöpp elegendő. Üvegecskékben 50 fillértől kezdve.

FRANCZIA LEVESEK
1 tábla ára 15 fillér és elég 2 adag erős, könnyen emészthető, egészséges leveshez, mely csupán víz hozzá-tételével néhány percz alatt előállítható. 19 különféle fajtában.

ERŐLEVES-TOKOK
ára 20 fillér. 1 tok elég 2 adag legfinomabb erőleveshez, mely csupán forró vízzel leöntve, minden további hozzátétel nélkül, azonnal előállítható.

Egy kísérlet meggyőzőbb, mint bármely reklám.

Minden fűszer-, esemegkereskedésben és drogueriában kapható.

VASÁRNAPI UJSÁG

4. SZÁM. 1902. BUDAPEST, JANUÁR 26. 49. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG 12 fillérre... 24 korona... 16 korona... 10 korona... 5 korona

ERZSÉBET FŐHERCEGNŐ ESKÜVŐJE.

URALKODÓHÁZUNK szép ifjú sarja, királyunk kedves unokája, Rudolf trónörökös árvája, mamár Windisch-Graetz hercegné. A gyermekkor küszöbét átlépve, s hajadonná serdülve, a házias élet meleg tűzhelyéhez vezette szive, annak oldalára, a kitől élete boldogságát, vágyait teljesülését várja. Nem érdek vagy számítás vezette e házasság útjára, hanem az a szerelem, melyet a daliás ifjú herceg fel tudott kelteni szívében.

Az ifjú főhercegnő 1900-ban, egy udvari bálon ismerkedett meg mostani férjével, a ki iránt csakhamar meleg vonzalom ébredt szívében s később is a farsang alatt különösen gyakran és szívesen tánczolt a fiatal herceggel, a a mi azonban senkinek sem tűnt fel, mivel a herceg a legjobb tánczosok közé tartozik. Annál kevésbé sejtették, hogy a fejedelmi hölgy szívében már ekkor megért az elhatározás, mely egész életére kiható lesz.

Csak a múlt év nyarán tárta fel édes anyja előtt szive érzelmeit és elhatározását. És az édes anya megértette leányát, ellenvetést nem tett, sőt azt tanácsolta, hogy kövesse szive intő szavát, mert egyedül az vezethet az igaz boldogság révébe.

A döntő szó azonban a királyi nagyatyát illette. És az ifjú Erzsébet főhercegnő maga fedezte föl nagyatyjának szive titkos érzését.

A nagyatya jóindulattal hallgatta meg kedves unokája vallomását s nem kívánva semmiféle tekintetből boldogsága útjába akadályt gördíteni: beleegyezett a frigyebe.

Uralkodó családok tagjának házasságai nem csupán magánügyek, sőt szorosan érintik közjogi és más tekintetektől a nemzetek életét is. A házasságnál legközvetlenebbül érdekelték között ott áll a családtagokon kívül a nemzet is, a melynek kívánsága, hogy a trón körül a béke és boldogság virágai fakadjanak s a melynek érdeke, hogy azok, a kiket az uralkodó személyéhez a vérokonság kötelékei csatolnak, családi életükben is példát nyújtsanak a honpolgárok millióinak. S mennél közelebb áll valaki az uralkodóhoz, annál nagyobbak ez érdekek.

dig különös vonzalommal viseltetett, apja helyett apja volt, nevelésére maga ügyelt fel: hogyné dobogott volna nagypai örömtől annyi sorscsapásban és fájdalomban kipróbált szíve az esküvő napján, látva kis kedvencét viruló nővé fejlődve, a boldogság fényében ragyogva bizalommal lépni be az új életbe.

Nemzetünkhez is oly igen közel áll az aszszonysorba lépett ifjú főhercegnő, hiszen annak a leánya ő, a kinek életéhez legszebb reményeink fűződtek, a kihez a szeretet, a kölcsönös

rokonszenv képesai csatolták a nemzet szívét, a kit életében a ragaszkodás minden jelével tett körül, halálában pedig őszintén megsiratott. Szeretetünkben örököse lett kis árvája, kinek belső érdeklődéssel kísértük fejlődését, éltének minden mozzanatát, gyermekségétől fogva míg hajadonná lett s vele osztozunk most a boldogságban, mely keblét eltölti szíve választotta férje oldalán. Az egész magyar nemzet lélekéből kívánja, hogy e boldogság zavartalan és tartós legyen.

Adèle legújabb fényképe után. ERZSÉBET FŐHERCEGNŐ ÉS FÉRJE WINDISCH-GRAETZ OTTÓ HERCEGE.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcsön Részv.-társ.
Irodái: VI. ker., Andrásy-ut 5. (saját házában). 8963
Befizetett részvénytőke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarékbetétí könyvecek és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyó számlában (check-számlán). A 10%-os betétkamat-otót az intézet fizeti. Lezámitolt váltókat, előlegeket nyújt értékpapírokra. VÁLTÓ-ÜZLETE megbizásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretében tartozó üzletágakkal. Üzleti órák: délelőtt 1/2-11-ig, délután 3-1/2-ig. Magyar kir. osztályorsjegyek főelárusító helye IV., Ferenciek-tere 2. szám. Kézi zálogüzletei: IV., Károly-körút 18., IV., Ferenciek-tere és Irányi-u. sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-körút 2., Üllői-út 6.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR RÉSZZÉNY-TÁRSASÁG.
Budapest, V. ker., Ferencz József-ter 8. sz.
Kristályüveg készletek, remek virágvázák és alkalmi dísz tárgyak.
Üzlethelyiségünk nem a Lánchíddal szemben, hanem az Akadémia mellett a Béla-utca sarkán létezik.

Parádi üvegyár raktára GÖRÖG ISTVÁN
Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 15. szám.
Nagy választék mindenféle üvegnemekben. Asztali készletek stb. igen jutányos áron. 9122

WACHTL ÉS TÁRSA
fényképészeti cikkek raktára
BUDAPEST, IV., Eskü-út 6 (Klotild főh. palota).
Telefon. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Cs. és kir. udvari szállítók.
Kunz József és Társa
BUDAPEST, V., Deák-ter 1. 9416
Vászon-, fehérmű- és szőnyegraktár. — Menyasszonyi kelengyék.
Kastélyok, szállodák, intézetek berendezése.
Motor erőre berendezett fehérmű gyár.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papíráru és szab. fémkapocsgyára
Budapest, I., Mészáros-utca 38. Telefon 91-48.
Gyárt nagyban előállításra kiterjedő új csikkeket
A legújabb családi dobozokat és díszberítéskorlat (fényképpapírok és borítékokkal), névjegykártyák, gyászlapokat, gyászlevélpapírt, gyászlevegyeket. Saját gyártmányú fémzárakkal ellátott rajz-tömböket, szekrényecské és torta papírokat, továbbá papírtányérokat, plakátosöveket és különféle összehajtható dobozokat.
Állandó kiállítás a fenti cikkekkel a városi iparcarnokban megtekinthető. 9307

KOTSCHY ERICH 9169
első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegővási és moly-irtási intézet.
Nagy mérvben gőzerővel.
BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506.

HIRMANN FERENCZ
RÉZÁRU-GYÁRA,
Budapest, VII., Csányi-utca 9. sz.
Készít gőz-, víz- és légszivattyúhoz szükséges rézárakat, bor- és sörszivattyúkat, székimerő készüléket légnyomással, székénegzőket, peronospora fecskendőkhöz való minden egyes részalkatrészt, hiteles kereskedelmi részleteket, felirati táblákat horgany v. fémből stb.

SZÉNÁSY, HOFFMANN és TÁRSA
SELYEMÁRUHAZA
BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCA 4.

BÁLI UJDONSÁGOK

teljes választéka raktárra érkezett. Czégünk elve csakis First Class gyártmányok előállítására. Czégünk az országban az egyedüli, mely Lyon és Páris legelső s leg-híresebb gyárosaival közvetlen összeköttetésben áll; az általunk lekötött minták és minőségek kizárólag czégünkkel szereshetők be.
Minden egyes árucikknek föltétlen szabott ára,
nyíltan, számokkal van jelölve, ennél fogva a tulbecsítés teljesen ki van zárva.
Minták a vidékre kívánatra bérmentve küldetnek.

SZÉNÁSY, HOFFMANN és TÁRSA
SELYEMÁRUHAZA
BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCA 4.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐSZER

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE
erősítő-szer
Vas-Somatose

ein aus Fleisch hergestelltes, geruch- und geschmacklos NÄHRMITTEL in Pulverform.

VOR FEUCHTHEIT ZU SCHÜTZEN!!

A VÉNSÉG.

Én is eljutottam már azon határig,
A melyen túl kopár az életnek földje,
S hívólag int felénk nyugalmat ígérőn,
Jozafátnak minden zajtól elzárt völgye.

De nem panaszkodom, nekem is kijutott,
Örömből s bánatból kisebb-nagyobb részem,
S most mint egy elkorhadt és lombtalan vén fa,
A közelgő vihart közömbösen nézem.

Az én ágaimon is voltak virágok,
Lepkék szállingoltak, madarak daloltak,
S a hűvös árnyéknak csöndes sátorában
Kifáradt vándorok pihenőt találtak.

Oh, minő kevesen élnek már azokból,
A kiket szerettem és a kik szerettek,
Azok sem a régi víg czimborák többé,
Magukba zárkózva zsebmeseikké lettek.

A múltamból még csak néhány kedves emlék,
A mi némi vigaszt nyújt életem alkonyán,
S az a biztos tudat, hogy közel van az éj,
Nekem is mennem kell a többiek után.

Lauka Gusztáv.

CARMEN SILVA DALAIBÓL.

Nemrég mosolyát szórta
A föld s tenger nekem,
De jött a vész s azóta
Nehéz és holt szívem.

S hordom mégis magamba,
Bár mint a kő kemény,
S minden panasz-szavamra.
Silyedni érzem én.

Elállt a dobogása,
Mint érc, olyan hideg,
A forró könnyek árja
Nem lágyította meg.

Mert könnyem rája úgy hullt,
Mint szikra-permeteg,
S ettől keménynyé izult,
Mint egy acéltömeg.

Tépjétek ki lelkemből
Szívem', ti sóhajok,
Nehéz, fájó terhemtől
Már-már leoskadok.

Dobjátok a tengerbe,
Hol már sok szirt pihen,
Legyen ott eltemetve
Nehéz és holt szívem!

Luby Sándor.

A SORHUZÁS.

Elbeszélés.

Irtá Mark Twain. Angolból fordította S. V.

I.

Cromwell Olivér idejében történt. Mayfair ezredes, ki alig harmincz éves kora ellenére a nemzeti hadsereg egyik legkiválóbb tisztje volt, tapasztalt, világlátott katona, a ki magas rangját fokként a csatatéren érte el, nagy bajba keveredett.

A tél beköszöntött és ott künn sötétség és fagyos szél, a szobában szomorú csend; az ezredes és fiatal neje gondolataikba merülve hallgattak. Egyebet nem tehettek, mint hogy gondolkodtak. Jól tudták, hogy nem sokáig kell várniok. Egyetlen gyermekük, kit mindketten imádtak, a két éves Ada, most mindjárt bejön jó éjt kívánni. Az ezredes nejehez fordulva mondá: — Ne sirj — az ő kedvéért. Ne gondoljunk arra, a mi reánk vár . . . — Erős leszek, bár a szívem majd megszakad . . . — Viseljük béketűréssel, a mit a gondviselés reánk mért. Csitt kedvesem, Ada jön . . .

— Jaj, Istenkém, papám, ezek katonák.

Most egy göndör haju kis leányka surrant a szobába és atyjához sietett, ki ölébe vette és csókolgatta.

— Édes papám, ne csókolj meg oly erősen, összekuszálod a hajamat.

— Bocsáss meg, kis leányom, ne haragudjál . . .

— Nem haragszom papám. De miért vagy oly szomorú? igazán szomorú vagy? és miért? tán csak tréfálsz . . .

— Majd meglátod mindjárt, Ada — és az ezredes arcát kezeivel eltakarva, úgy tett, mintha keservesen sirna, mire aztán a kis leány is sirva fakadt.

— Ne sirj, papám, jaj ne sirj; hiszen Ada nem akarta. Ada nem teszi többé: kérek édes papám . . .

Ezzel addig nézegette atyja arcát az újjai közt, míg végre észrevette, hogy az mosolyog.

— Ó te rossz papa, hiszen nem sirsz, csak tréfálsz! Ada most a mamához megy; te Adát nem szereted . . .

— És a kis teremtés atyja karjaiból kibontakozva el akart szaladni, de atyja nem eresztette el és arcát, fejecskéjét újból elárasztotta csókjaival.

— Na, most mesélj valamit, papám! Valami szépet, nagyon szépet . . .

Csitt! — A szülők lélekzetöket visszatarva, hallgatóztak.

Lépések nesze; mindig közelebb, aztán ismét távolabb, míg végre minden csendes lett.

A szülők ismét nyugodtabbak lettek.

— Tehát mesét mondjak, — kérdé az apa, — valami vig mesét?

— Nem papám, az egyszer valami borzasztót. Nem kell mindig vig meséket mondani. A dada azt mondja, hogy vannak szomorú emberek is a világon. Igaz ez, papám?

A mama nagyot sóhajtott. Az ezredes pedig szelíd hangon azt mondá.

— Igaz kedvesem. Sok a baj s ezért a jó kedv is sokszor elmarad.

— Jó, akkor mesélj valamit a bajokról. De borzasztó mesét ám, hogy félhessek, s azt gondoljam, hogy rajtunk esett meg. Mama, fogd meg Ada egyik kezét, hogy jobban hozzád simulhassak. Nos, papám kezd el . . .

— Jó: egyszer volt három ezredes . . .

— Jaj istenkém! ezredet eleget ismerek, hiszen papa is az. Ruhájakat is ismerem. Hát aztán?

— Ezek egy csatában valami fegyelmi hibát követtek el . . .

A gyermek nem értette meg a mondat fő részét.

— Valami enniváló ez, papám?

A szülők mosolyogtak, az apa pedig felelé.

— Nem; ez egészen más valami, kedvesem. Megszegték a parancsot . . .

— Ez is valami . . .

— Nem ez ép oly kevéssé valami enni való, mint a másik. Parancsot kaptak, hogy az ellenséget szinlelt támadással tévútra vezetve, a nemzeti hadsereg visszavonulását lehetővé tegyék. De lelkesedésükben túllépték a parancsot, mert a szinlelt támadást valódi támadássá változtatták, az ellenség állását rohammal elfoglalták s a csatát megnyerték. A főparancsnokot az ezredesek engedelmessége nagyon megharagította; vitézségüket megdicsérte, de egyúttal elrendelte, hogy Londonba vitessenek, a hol fejvesztésre fogják őket itélni.

— Úgy-e, papám, ez a fő tábornok Cromwell?

— Igen.

— Óh, láttam őt papám és ha nagy lován ülve katonáival házuk mellett elvonul, nem tudom miért, de olyan arcot csinál, mintha elégedetlen volna, az emberek pedig úgy néznek reá, mintha félnének tőle. De én nem félek tőle, mert rám szépen nézett . . .

— Óh, te kedves csacsógóm! Nos, az ezredesek, mint foglyok Londonba kerültek, honnan becsületszóra szabadon bocsátották őket, hogy megláthassák családjaikat utoljára . . .

Csitt! ismét lépések neszt lehetett hallani. A mama elsápadt s arcát férje vállához szorította.

— Ma reggel megérkeztek.

A gyermek nagyot nézett.

— És igazi történet ez, papám?

— Igen, kedvesem.

— Folytasd hát papám. De miért sirsz, kedves anyám?

— Ne törődj vele, kedvesem. Én csak a szegény családokra gondoltam . . .

— Ne sirj mamám! Meglátod, minden jól fog végződni, a mesék mindig jól végződnek. Mondd csak tovább papám, aztán mindvégig boldogul éltek? Nem akarom, hogy mama sirjon . . .

— Először a Towerba vitték őket, mielőtt haza mehettek volna . . .

— Óh, én ismerem a Tower-t. Innen is látni. Folytasd papám.

— Nos, a Towerben a haditörvényszék elé kerültek, mely őket egy óra múlva bűnösöknek találta és agyonlövésre ítélte.

— Hogy meghaljanak?

— Igen.

— Ez csúnya. Kedves mamám, te megint sirsz! Ne sirj, meglátod, hogy nemsokára minden jóra fordul. Siess, papám, a mama kedvéért. Nagyon lassan mesélj.

— Tudom, de ez azért van, mivel sokat kell gondolkoznom.

— Jó, tehát a három ezredes . . .

— Ismered őket, papám?

— Igen, fiám.

— Bár én is ismerném őket. Szeretem az ezredeseket. Mit gondolsz, megengednék-e, hogy megcsókoljam őket?

Az ezredes csak akadozva tudott felelni.

— Az egyik bizonyára megengedné, kedvesem. Csókolj meg engem helyette . . .

— Jó: ez a két csók pedig a többieké. Azt hiszem, hogy megengednék, hogy megcsókoljam őket, mert azt mondanám, az én papám szintén ezredes, még pedig vitéz ezredes, és azt tenné, a mit önök tettek, s így az, bármit mondanak is az emberek, rossz nem lehet és szegényükre nem válnék. Úgy van-e, kedves papám? — de ne sirj, kedves anyám, mert már mindjárt más fogsz hallani. Csak folytasd papám!

— Nos, a katonai törvényszék néhány tagja mégis fájlalta a dolgot és a tábornokhoz ment, kit arra kértek, hogy a két ezredesnek kegyelmezen meg, és csak a harmadikat lövesse agyon. Példaképpen egy is elég. De a tábornok nem tágitott s azt mondotta, hogy katonai becsületét az efféle indítványokkal be ne szennyezzék. Most aztán felhozták neki a kegyelmezés magasztos előjogát. Erre megindult. Meghagyta nekik, hogy várjanak. Imájában tanácsot akar kérni az Istenőt. Midőn visszatért, azt mondta: hadd húzzanak sorsot; ez határozzon: kettő közülök életben maradhat . . .

— És mi történt tovább, papám? Melyik fog meghalni?

— Nem akartak sorsot húzni.

— És miért?

— Azt mondták, hogy az, ki a szerencsétlen babszemét kihúzná, önmagára mondaná ki a

halálós ítéletet, ez pedig öngyilkosság lenne. Ők keresztények, igazhíű puritánok s így öngyilkosok nem lehetnek. Ezt kijelentették s azt kívánták, hogy a törvényszék ítéletét hajtsák végre mindnyájukon.

— Mit jelent ez, papám?

— Mindannyiukat agyon lövik.

Csitt! A szél? Nem. Lábak dobogása . . .

— Nyissátok ki az ajtót a fő tábornok nevében.

— Jaj istenkém, papám, ezek katonák! Szeretem a katonákat, hadd bocsátom be őket!

— És a kis leány az ajtót feltárta. Jöjjenek be, itt vannak, papám! Gránátosok! Ismerem a gránátosokat.

(Vége következik.)

KONKOLY THEGE MIKLÓS.

Konkoly Thege Miklós neve, mint kiváló tudós, rég ismeretes már országszerte s különösen az ó-gyallai csillagvizsgáló-intézet felállítására és berendezése körül szerzett nagy érdemeket. Ezen, a tudomány követelményeihez képest fölszerelt intézetet néhány évvel ezelőtt az államnak ajándékozta, hogy a tudományos kutatások és megfigyelések céljaira szolgáljon.

Most ismét gyarapította hazafiúi érdemeit, midőn 1560 kataszteri holdas ősi birtokát a nemzetnek ajándékozta. Darányi földmívelési miniszterre bizván, hogy azon belátása szerint a földmives nép számára telepeket rendezzen be, hogy ez így erősödjék, gyarapodjék, egyszerűsége pedig az adomány buzdító példakép szolgáljon.

A birtokhoz tartozó parkot [és] lakóházat holtukig az alapító és neje használják, de az alapítvány így is, a legalacsonyabb számítással az életjáradék és egyéb terhek tekintetbe vételével, jóval felül haladja a negyedmillió korona értékét.

Konkoly Thege Miklós 1842-ben Budapesten született s felsőbb tanulmányait részben itt, részint Berlinben végezte s letette többek közt a gőzhajó kapitányi s gépész vizsgát is. Legtöbbet a csillagászatot foglalkozott s e téren európai hírre tett szert, minél fogva nem csak a Magyar Tudományos Akadémia, hanem számos angol, német, francia tudományos társulat is tagjának választotta; ő Felsője pedig a vaskorona-rend lovagjává nevezte ki s érdemjellel is kitüntette. 1900 év óta az országos meteorológiai intézet igazgatója, mely intézet fejlődésében neki volt legnagyobb része.

Ó-gyallai birtokán 1869-ben kezdte építeni a csillagvizsgáló-intézetet, melyet aztán nagy áldozatkészségével és szakértelmével annyira tökéletesített, hogy ma ez hazánkban a legkiválóbb s nemű intézet. Mint tudós különösen az üstökösök spectrum megfigyeléseivel tűnt fel s e részben mint elsőrendű szakértelmű ismeretes.

De tudományos bűvárlatai közben a közélettől sem vonult vissza s a tatai választó polgárok bizalma már két ízben küldötte a képviselőházba.

Az a birtok, melyet most a nemzetnek adományozott, Komárommegyében fekszik s ősei még 1242 táján kapták IV. Béla királytól. A régi oklevelekben terra de Konkol néven szerepel ez a terület, melyről aztán a Thege — régen Thegus — család «Konkoly» előnevet is vette.

Konkoly Thege Miklósnak gyermekei nincsenek s így azt a birtokot, melyet ősei régi Árpád-házi királyunktól kaptak s melyet a család mindez ideig megőrzött, — a nemes unoka most a nemzet céljaira visszabocsátotta.

AZ ÉNEKLÉS HASZNA.

Nem is hinné az ember, hogy az éneklésnek milyen jó hatása van a szervezetre, különösen a tüdőre. Erre vonatkozólag újabbban igen alapos és pontos megfigyeléseket tettek az orvosok s kiderítették, hogy alig van, a minek olyan tüdő-fejlésztő hatása volna, mint az éneklésnek. Az ember rendes lélekzetvételével a tüdőben

levő levegőnek csak igen csekély része, körülbelül egy heted része eszerelődik ki s csak az igen erős, mély lélekzés, — pl. mikor hegynek fölfelé mászik az ember, — frissíti fel kellő mértékben a tüdőben levő levegőt. Olyasformán van ez a dolog, mint a szoba szellőztetésénél. Ha csak felületesen szellőztetünk, a szoba romlott levegője legnagyobb részben benmarad s csak akkor tisztul meg teljesen, ha az összes ablakokat hosszabb ideig nyitva tartjuk. A tüdőben levő levegő azonban ártalmas gázakkal van keveredve, a mi a szervezetnek bajt okozhat s e mellett ez esetben elegendő savakat se kap a szervezet. Az erős és mély lélekzetvételek gyakorlása mellett a tüdő befogadó képességét is fokozhatjuk. Erre pedig nincs jobb mód, mint a rendszeres énekgyakorlat. A rendes tüdőjű ember egy lélekzetvételével körülbelül 3200 köbcentiméter levegőt tud ki s be lehelni, míg az énekes körülbelül 5000, az énekesnő pedig 4000 köbcentimétert.

A legnagyobb hátrányban a tüdő-estések vannak a rendes, felületes lélekzésnél. Mint a felületes szellőztetésnél a rossz levegő a szoba sarkaikban marad meg leginkább, ép úgy a tüdőestésekben is legnehezebben megy a levegő kitisztulása s így a tüdő szövetei itt lesznek legkevésbé ellenállóak a betegségek csirái ellen. Ezért van, hogy a tüdővész s egyéb tüdőbetegségek leggyakrabban a tüdőestésekben kezdődnek. Csak az erős lélekzés tudja a tüdőestések-ből kitisztítani a levegőt.

Másik előnye a mély lélekzésnek, hogy a tüdőbe több vér gyűlik s az orvostudomány szerint valamely szerv fokozott vértelmsége a legjobb óvszer a tuberculosis ellen. Ebből az következtetés volna vonható, hogy az énekesek és énekesnők nem igen kapják meg a tüdővést s ezt számos előkelő német orvos bizonyítja is.

A tüdő szellőződése e mellett fokozza a vérkeringést, előmozdítja az anyagcserét s így emeli a táplálkozási képességet. Ezért van, a miről az ember maga is meggyőződhetik, hogy az énekesek és énekesnők többnyire jól tápláltak egyének s gyakrabban fenyegeti őket az elhízás veszedelme, mint a lesoványodás. Azt különben magán tapasztalhatja akárki, hogy az éneklés jó étvágyt csinál.

Ehhez járul még, hogy az éneklés a has- és egyéb izmok erős mozgásával jár, a mi igen jó torna az izmoknak s egyúttal az emésztést is előmozdítja. A nyak és mell izmai erősödnek s ezzel erősebb lesz az egész test, bővül a mellkas s így a termet is szebb lesz.

Az éneklés által tehát, ha rendszeresen űzi az ember s nem hajtja mértéken túl, erősebb, egészségesebb s vidámabb lesz az ember.

A NAGY AMERIKAI ACZÉL-TRUST.

A közelmúlt napokban olyan ember tett rövid egy napi látogatást fővárosunkban, a kinél nagyobb hatalom ipari téren aligha van bárkinek is a kezében központosítva. Schwab M. Károly ez, a világ legnagyobb aczélgártó társaságának, az amerikai «Steel Corporation»-nak elnök-igazgatója. Európai, de még amerikai fogalmak szerint is hallatlan nagy hatalmú, mérhetetlen termelőképeségű társulat, olyan, a melyhez fogható eddig még nem ismert az ipar története. A társulatról a «Mac Clure's Magazine» című előkelő amerikai folyóirat egyik legújabb füzetében közölt bővebb ismertetés alapján a következő adatokat említjük fel:

Az amerikai üzleti életben már régebb idő óta mutatkozik a társulatok egyesítése, a trust-ök felé való fejlődés. Sokan veszedelmet látnak benne s heves harcot folytatnak ellene; sokan azonban a trustöket a gazdasági fejlődés szükségzerű következményének tekintik. Eddigéllel Carnegie, az amerikai milliósok között is a

KONKOLY-THEGE MIKLÓS.

leggazdagabbak egyike, vitte legtöbbszörre a téren. Maga is vas- és aczélgáros lévén, összevásárolt egy sereg más társaságot, melyek termelése az aczélgártással kapcsolatos: vasbányákat, kőszénbányákat, hámorokat, stb., a melyek azelőtt magánosok vagy önálló társaságok tulajdonai voltak. Tette ezt azért, hogy az aczélgártáshoz szükséges nyersanyagot ne kelljen idegenektől szereznie, hogy soha meg ne akadhasson semmiféle szükségletében s hogy a nyersanyag előállításából és értékesítéséből eredő nyereség is az övé legyen. Saját vasutakat is vett vagy építtetett, saját hajóit is járatta az amerikai tavakon, sőt a tengeren is s így szállítás dolgában sem lehetett fennakadás. Így hozott össze egy társulatot, mely egymaga háromnegyedrész annyit termelt, mint Nagy-Britannia összes vasipartelepei. Carnegie példáját más nagyiparosok is követték s így keletkezett egy sereg őrias társaság, melyek közt a legnagyobb, a «Federal Steel Company» egy-maga kilencvenkilenc millió dollár tőkével alakult meg. Ezek versenyre keltek Carnegie társulatával, de a verseny nem tartott soká, mert John Pierpont Morgan, a kit még Carnegienél is gazdagabb embernek, a világ leggazdagabb bankárjának tartanak, s a ki a többi aczélgártó társaságok nagy részében őrias összegekkel volt érdekelve, tárgyalásokat kezdett Carnegievel s kilencz más nagy társasággal, valamennyinek egyesítése iránt. E tárgyalásoknak lett eredménye az őrias «United States Steel Corporation». A páratlan nagyságú társulatot bámulatosan rövid idő alatt alakították meg s szervezték. Morgan 1900 decemberében kezdte a szervezés munkáját s áprilisban már elkezdett a társaság dolgozni. A megvásárolt összes aczélelepek, bányák, vasutak és gőzhajók vételára a társulat könyvei szerint körülbelül 1,300,000,000 dollárra vagyis mintegy hatezeröttszáz millió koronára rúgott.

A társulat nagysága majdnem elképzelhetetlen. Költségvetése nagyobb, mint a legtöbb államé. Telepei hat amerikai államban fekszenek. Hat nagy s több kisebb vasuti vonala van, és 115 nagy gőzhajója jár a nagy amerikai tavakon. Szénbányái 75,000 acre területet foglalnak el (minden acre átlag 1200 dollár ér), 18,309 olvasztó kemencze működik, aczélelepeinek száma 150. Amerika aczéliparának

KRISZTUS LEVÉTELE A KERESZTFÁRÓL

kétharmad része az övé, ez pedig évenként átlag hét millió tonna, holott Anglia egész acéltermelése nem éri el az öt millió tonnát, Németországé alig több, mint hat millió tonna. Az egész világ acéltermelésének negyedrészére a Steel Corporationtól származik.

A társaság szervezete olyan, mint egy köz-társaság. Az elnökgazgató Schwab Károly, mellette egy végrehajtó bizottság vezeti az ügyeket, mely az egyes üzletágak igazgatóiból alakult. Ezenkívül van pénzügyi és jogi bizottság s az igazgatók tanácsa. Az igazgatókat a részvényesek választják, kik között legfőbb szava természetesen Morgannak, a főreszvényesnek van. Az igazgatók egy része pénzember, másik része műszaki szakember. A vezető emberek kiválasztásánál egyik szempont az, hogy olyan összeköttetések legyenek, melyek alapján a társaságnak fogyasztókat bírnak szerezni. Maga Morgan huszonegy vasutnak igazgatója s egy nagy tengeri hajóstársulatnak úgyszólván egyedüli tulajdonosa. A mi acéllra e társulatnak szüksége van, természetes, hogy Morgan megtesz minden tőle telhetőt, hogy a Steel Corporationtól szerezzék be. Rockefeller, egy másik főember meg a legnagyobb petroleum-társulat tulajdonosa s így a nagy trust-nek jut minden megrendelés, a mit ez kazánokban, acélsövegekben, stb. megkíván. Így biztosítja magának a Steel Corporation a kellő piacot s ez által szoros kapcsolatba jut a legnagyobb más ipari vállalatokkal.

Az igazgatók tanácsa havonként egyszer tart ülést a társaság székhelyén, a new-yorki Broadway levő óriási palotában. Ezeken a havi gyűléseken a társulat vezetésének főkérdéseit tárgyalják s az olyan bonyolult ügyeket, melyeket a végrehajtó bizottság vagy a pénzügyi bizottság nem intézhet el. Új telepek vétele vagy állítása, nagyobb beruházások kérdései, stb. szintén ide tartoznak. Ez tehát a törvényhozó testület. E tanácsban Schwab, a főigazgató elnököl. Az ügyeket röviden, gyorsan intézik el, szónoklás nélkül, neki megmondva üzleti tömörséggel a maga véleményét.

A határozatok végrehajtása, a társulat egész belső élete, működése Schwab dolga, a ki e munkát megosztja a végrehajtó bizottság tag-

jaival. Ez utóbbi bizottság csaknem minden nap tart egy rövid ülést. Tagjai nagy gonddal vannak összeválogatva, mind olyan emberekből, a kik már hosszú időközön át vezették nagy társulatok, nagy részben a Steel Corporation-t alkotó egyes nagyobb társaságok ügyeit.

Érdekes, hogy a vezető főemberek mind aránylag fiatal emberek, átlagos életkoruk negyvennyolc év. Maga Schwab főigazgató a legfiatalabb: most van negyvenedik évében.

A szervezetet úgy csinálták meg, hogy minden egyes társaság, melyből a trust alakult, megtartja önállóságát bizonyos mértékig. Ezzel azt érik el, hogy állandóan megvan köztük a versengés, hogy melyik tud nagyobb eredményeket elérni. A mire szükségük van, azt egymástól vásárolják, termékeiket egymásnak adják el. Mivel azonban minden egyes társaságnak megvoltak a maga köszvényai, olvasztói, stb., ezeket szak szerint egy igazgatás alatt egyesítették, külön a köszvényákat, külön a kohóműveket, stb. Ezzel elérik azt, hogy bármelyik telepnek bármire van szüksége, fennakadás nélkül megkaphatja, még pedig a legközelebb fekvő helyről, a mivel igen sok szállítási költséget takarítanak meg. Minden telep külön táviró vezetékekkel, nagy részük telefontal is össze van kötve a new-yorki központtal s a hajótelepekkel s így minden rendelkezést haladéktalanul lehet végrehajtani.

Nagy fontosságú dolog, hogy az egyes osztályok fejei, az egyes üzletágak vezetői össze szoktak jönni megbeszélésekre s ilyenkor vitának meg sok fontos kérdést. Ennek fő haszna abban van, hogy itt érvényesülhet mindenkinek a tehetsége, a főnökök megismerik az alájuk rendelték képességeit s kiválogathatják azokat, a kiket nagyobb felelősséggel járó állásokra lehet előléptetni. Ezért mondhatta Schwab, hogy «soha még olyan alkalma nem volt sem a munkásnak, sem a vezetőnek, a ki az eszének hasznát tudja venni. Soha még annyira szükség nem volt olyan emberekre, a kik valami szakmát tökéletesen értenek s ezáltal előre haladhatnak.» A társaság minden egyes embere részesedik az üzlet jövedelmében. Ezt a rendszert meg Carnegie társulatánál kezdte alkalmazni Schwab s itt tovább fejlesztette. Az elv

az, hogy annál sikeresebb a munka, mennél békésebben dolgozik együtt a munkás és a munkaadó. Érdeme szerint haladhat mindenki előre, a kit nem lehet használni, azt elbocsátják.

Schwab Károly, a kinek rövid budapesti tartózkodása itt is nagy érdeklődést keltett, 1862-ben Pensylvániában született. Tizennyolc éves koráig járt az ottani katolikus iskolába. Szegényen kezdte pályáját; kocsis volt egy társasági vállalatnál csekély napi bérrrel, azután különféle pályákon hányódva-vetődve munkás lett Carnegie acél-társaságában. Ügyességével, teljesen a maga erejéből szerzett szakképzettségével gyorsan emelkedett s 1896-ban, harmincnyolc éves korában főigazgatója lett a Carnegie-féle társulatnak, mely akkor a világ legnagyobb acéllipari vállalata volt. A Steel Corporation megalakulásakor őt hívták meg élére, egy millió dollár évi fizetéssel, melyhez hasonló aligha kapott még évi fizetésül akárki a világon.

KRISZTUS TEMETÉSE.

Feszty Árpád hármasképe.

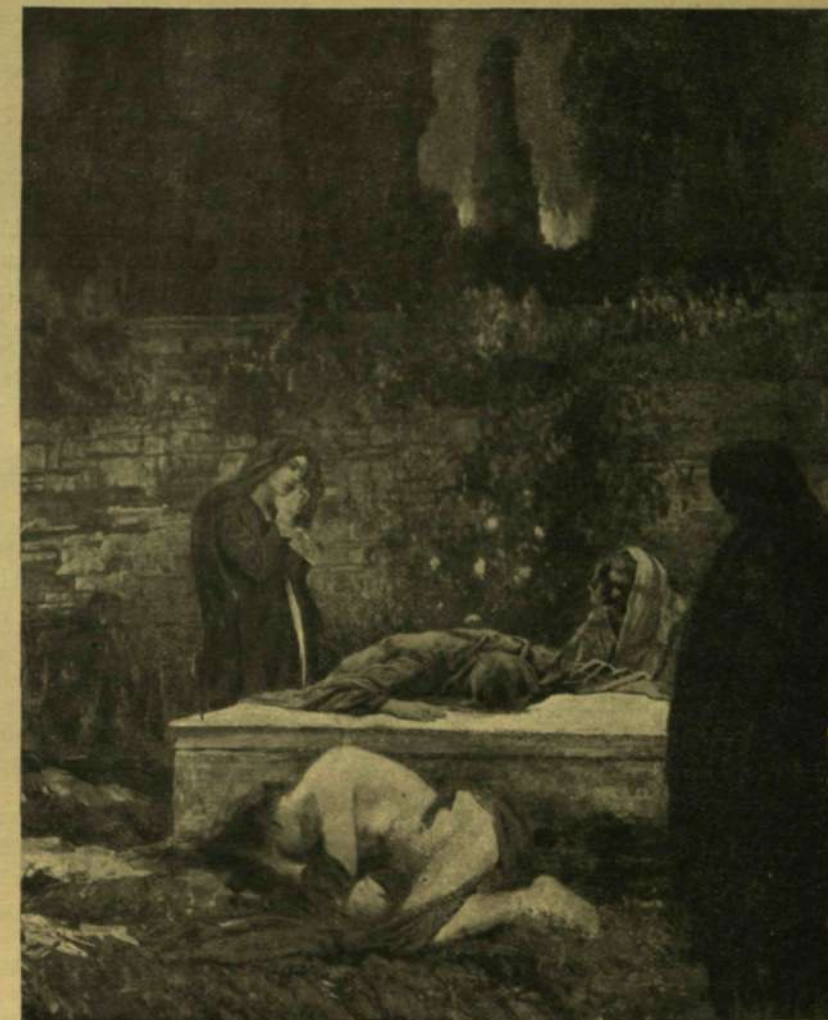
A Múcsarnokban január 25-ike óta látható Feszty Árpádnak sokat emlegetett bibliai nagy festménye, *Krisztus temetése*, melyet Firenzében készített el, először ott is mutatta be, aztán Berlinben szerzett vele nagy elismerést a magyar festészetnek.

Feszty Árpád itthon fejlődött, s fejlődését a kiállításokon, közintézetek freskóinak képein nyomról-nyomra követhette a műszerető közönség. Az emberek bánata, a biblia és a történelem, olykor a mitológia mély értelműsége foglalkoztatta, és a természet maga. Képein mindig találunk kitűnő tájképi részletet, a természet hangulatát mély összhangban az eseményekkel. Első nagyobb festményei, melyekkel tehetségét megismertette, a tájkép-festőt s a drámai festőt oly összeköttetésben tüntették föl, hogy szinte elválaszthatatlannak látszottak. Ilyenek a «Golgotha» és «Szent Gellért vértanúsága». Mind a kettőn a természet komorsága, a levegő elsötétülése, a felhők vihará-

KRISZTUS TEMETÉSE.

KRISZTUS TEMETÉSE — Feszty Árpád festménye.

KRISZTUS SIRATÁSA.

A Könyves Kálmán tulajdona.

ból kiáramló sugarak fénye mellett jelennek meg az alakok. A «Krisztus temetése»-nek tájképi részei: a nehéz felhő, az ég zivatáros villogása szintén becses részei a képeknek.

A Golgotha nagy tragédiájával Feszty már régebben foglalkozott. Nem a hagyományos felfogást festette; saját felfogása, gondolkodása, érzése nyilvánult. A történelmi múlt világ fölidézésére törekedett, s a vallásos ihlet mellé vette az emberi fájdalmat és szenvedést. A «Krisztus sirató asszonyok» című nagy festménye a Múcsarnok legfőbb jutalmát nyerte.

Hosszú tanulmány előzte meg «Krisztus temetése»-nek megfestését.

Az öt méter magas és tizenhárom méter hosszúságú nagy kép három részre oszlik; Krisztus temetésének három nagy mozzanatát festette meg a művész: a keresztről levételt, a sirba vitelt és a sirt, melynek siratják. A hármaskép közül a sirba vitel a legnagyobb, a két szélső félalkora sines.

A keresztről levétel azt a pillanatot ábrázolja, a mikor a hóhér lebocsátja a lepedőbe takart holttestet, s azt arimathiai József két karjával felfogja. A test levételére ez az arimathiai gazdag kereskedő kapott engedélyt. Háttal felénk fordulva térdelve fogja föl Krisztus testét, míg Magdolna — szintén térdelve, — nagy fájdalommal Krisztus lábait tartja. Az alakok legnagyobb része térdel, mindnyájan asszonyok, a kik sírni és az anyát vigasztalni, ápolni jöttek. Józseffel szemközt tépo szenvedésben, megtörve Mária, a fájdalmas anya. Rendesen fiatal nőnek festik. Feszty képén már koros asszony, ki a természeti törvények szerint már virágzó nem is lehetett. Mária mögött jajgat Mártha, míg Veronika, ki a kereszttől Krisztusnak kendőt nyújtotta oda, hogy véres verejtékét letörölje, két kezébe rejtje arcát. A két lator még ott függ a keresztfán. Az egyiknek, kinek bitója az előtérben áll, csak testének alsó fele látszik; a másik bitó a háttér közepén egészen látható, a rajta levő gonosztevővel, ki Krisztus keresztfájának jobb oldalán függött. Sötét felhők takarják az eget, de alulról világosság hatol szét, s kiemeli a jelenet csoportozatát.

A sirba vitel a halottas menetet mutatja a Golgotha sziklás útján. Krisztus testét lefelé

takarták, feje azonban szabad. A saroglya rudjának négy végét vállra vetve viszik négyen, jellegzetes keleti arcú emberek. A test oldalán halad arimathiai József, lehajtott fővel. A test után megy a szenvedésben roskadozó anya, a kit János tanítvány támogat, e mögött a kegyes Nikodemus, aztán az öreg Lázár, a kit Krisztus föltámasztott, s a ki átkarolja lányát, Mártát. A főalak a képen Magdolna, ki a test fejénél megy, a szép szőke hajú bűnös lány. Már megtért, de itt is a földi szenvedélyt képviseli és keleti szokás szerint föltépte keblén ruháját. A női szív fájdalmát és kétségbeesését hirdeti ez az alak. Magdolna után görnyedt öreg asszony megy botra támaszkodva, másik karján kosárral. A töpörödött ősz asszony mintha a múltból jött volna ide, hogy szemlélő és érző tanúja legyen az érzelmeik és szívek nemes harezának, mely egy új erkölcsi világ ajtaja előtt megy végbe. A művész költői alap-gondolata ezen a képen a legnagyobb és szent női érzéseknek, az anyai szeretetnek, a családot alkotó szerelemnek magasztalása. Ezeknek szenvedéseit fokozatosan és meghatón adja elő. A szentírás Magdolnája a bűnös szerelemből megtisztulva jelenik meg Krisztus lábainál, hogy aztán fenkölt érzésében egész életén át vezekeljen s az új hívők világának örökségül hagyja minden hódító varázsával és boldogító erejével a női szeretetet, melyről az oltárnál is vallást kell tenni.

Jól festett előtéri alak az a nő is, ki egy vázát emel, melyben az állatszereket viszi a temetés szertartásához.

Krisztus siratása a festmény harmadik része. Fülepte kopár fal tövében van a sir, lefedve köllappal. A falon túl ciprusok nyúlnak föl sötétben, köztük a felhős eget látni. Öt női alak siratja az eltemetettet. Az egyik háttal áll felénk, látszólag nem tartozik a cselekvéshez, de a kép csoportosításának hatását elősegíti. A főalak itt is Magdolna, a mint a sirnál fetreg, fejét a porba hajtvá, ruháját leszakgatva magáról. Arczából nem látunk semmit; de az összeomlott test a gyötrelmekről beszél. Mária az anya, megsemmisülve borul a sir lapjára; az ő arczából sem látunk többé semmit. Kimondhatatlan fájdalmát már átérték. Mellette térdel

a másik Mária, Lázárnak egyik leánya, beburkolt fővel. Az álló nő Mária mögött, ki összekulesolt kézzel, bánatosan néz a sirra, alkalmasint a testvére, Mártha. Mert a Krisztushoz legközelebb állók jöttek el ide siratni, a kik szeretnek és szenvednek.

Feszty festményéről az olasz és német lapok teljes elismeréssel írtak. Nálunk, hol nagyobb alkotásokkal csak ritkán találkozunk, — kivált az utóbbi években — művészi öröndetes esemény az a nagystílusú, erőteljes alkotás. Kz.

MILYEN MAGASAN REPÜL A MADÁR?

Az újabb mind gyakoriabbá váló léghajó-utazások egyebekben kívül érdekes megfigyelésekre adtak alkalmat a tekintetben, hogy milyen magasra szoktak felrepülni az egyes madarak.

Hergesell strassburgi léghajós azt mondja, hogy egy alkalommal 3000 méter magasságban találkozott egy sással, máskor 900 méter magasságban látott két golyát. Mások más alkalommal pacsirtákat láttak ezer méter, hollókat pedig ezernégy száz méter magasságban.

Ezeket azonban kivételes eseteknek kell tekinteni, mert rendes körülmények közt ilyen magasra nem repülnek a madarak. Ezer méteren felül vajmi ritkán találkozik a léghajós madárral, sőt négy száz méteren felül is alig van madár. A legtöbb madár ezen alul szokott röpködni.

A német ornithológiai társaság kísérleteket tett arra nézve, hogy miképp viselkednek a madarak a légkör magasán fekvő vidékeken. Galambokat és egyéb madarakat vittek fel legközelebb 900—3000 méter magasságra. Ha a levegő tiszta volt, a madarak függőleges irányban lefelé repültek, az alsóbb légrétegekbe, ha ellenben felhők fedték el az alantabb fekvő légrétegeket, a madarak hosszabb vagy rövidebb ideig a léghajó körül röpködtek, aztán egyszerre mint a villám repültek lefelé, a merre a napfény leginkább kereszttől hatolt a felhőkön.

A felhők hatása a galamboknak arra a képességére, melylyel a kellő irányt megtalálják, egy érdekes kísérlettel bizonyosodott be. Postagalambokat felhős időben 50 kilométer magasságra vittek fel szokott helyük fölé. Az első postagalamb csak három óra múlva érkezett

haza, a másik egy órával később; az utolsók csak estefelé kerültek vissza, holott kora reggel bocsátották el őket. Ugyanezt a kísérletet ismételték derült időben, mikor nem voltak felhők s ekkor a galambok átlag negyvenöt perc alatt hazataláltak.

KUKÁNY OSTROMA.

Paródia Murány ostromára.

Irtó Seress Imre.

(Vége.)

III. Szakasz.

Színháza udvarán ült társulatával
Wessely direktor, küzködve magával;
Nagy fejét még nagyobb tenyerébe hajtva,
Bámult le a földre s nagyokat sohajta.

Szájában, bizonynyal szivenyhülés végett,
Harapdált egy rövid kurtaszivar-véget;
Majd ezt is eldobta szájából haraggal,
S föleserélte egy kis virzsina-darabbal.

Egyszerre öklével a fejére csapott,
Leütve onnét a czilinder kalapot;
Majd magasra szökött, majd összehuzódott,
A mely közben tartott ilyen monológot;

«Oh Wessely Ferencz, döngesd ezt a kaput!
Szegény Tamás vagyok, bár van rajtam kaput;
S ha Csésze Mária nem léssen az enyém,
Nincs a teremtsében vesztes, csupán csak én.

«Hah! de mely gondolat agyam kerülgeti!
Ha talán már volna Cassiója neki?!
Akkor Herkulesre! én Otelló leszek,
S mint Desdemónával, vele is úgy tesztek!

«Azaz hogy mi hasznom volna őt megölni?
Nem! Mint a Vasgyáros, meg fogom őt törni!
Rubikontól vissza már nem fordulhatok,
Megmutatom neki, ki vagyok, mi vagyok.»

Wessely direktor így emészté magát,
Szeme is szikrázta szörnyű indulatát.
De ekkor a sugó hozzá odalépett
És szólt: «Direktor úr, előleget kérek.»

Zsebbe nyúlt Wessely és a hatodikban
Egy hatost találván, szólott: «Nesze, itt van!
Vidd e hatost. Nekem ne maradjon semmi,
Úgy sincs kedvem többé se inni, se enni.

«S most menj, az ég veled.» Hallván e szavakat,
A tíz krajczár pénzzel a sugó elszaladt;
De alig hogy lábát a kapun kitevé,
Idegen színész jött s állt Wessely elé.

Szólván: «Direktor úr, ide fáradoztam,
Csésze nagyságától egy levelet hoztam;
Csupán által adom, nem várok egy perczig,
Válasz nem kell reá, tegyen, a mi tetszik.»

Nincs toll, mely leírja, mit érzett Wessely
A borítékhoz nyúlt, reménységgel teli.
Reszkette bontá fel Mária levelét,
Melyben szó szó után ilyen következék?

«Hallja maga, édes direktor kollégám,
A ki ott járt máma a házam tájékán,
Hogyha választ akar az ajánlatára.
Hát ma este nyolekzor jöjjön el teára.

«De mivelhogy teám nekem nincsen otthon,
Elvárom, hogy egy-két dekát maga hozzon.
Aztán rumot, cukrot, valamint szalámit,
Sőt legzivesebben enném ementáltit.»

Ennyi volt a levél, se több, se kevesebb,
És ettől Wessely hogy kétségbe esett!
Miként az ötödik felvonásban Bánk bán
S az elsőben Hamlet: alig áll a lábán.

«Hah, kiálta végre iszonyún és bőszen, —
Mely szörnyű dolgokat kíván e hölgy tőlem!
Tea, rum, szalámi, cukor, ementáli...
Hahaha! Wessely, mit fogsz most csinálni?..

«Utolsó hatosom a sugónak adtam,
És arra már késő, hogy visszahozassam...
Kölesön kérjek? Kítől? Oh a szemem kiég,
Oh Wessely Ferencz, szörnyű sors a tied!

«Ementáli! Igen, ilyet kér Mária,
S az egész kasszában nines pénz laptaira;
Szalámi! hát még mi? Jó lesz, ha főlhajtok
Estig egy kis kolbászt, avagy disznósajtot!

«Oh egek, mit tegyek?» A helyét nem lelő
Wessely direktor, s nézett az ég felé.
Homlokán ütött ki lelke buborékja,
Végre fölkiáltott: «Megvan, heuréka!»

S az intrikus színészt intette elébe,
Vezette magával az öltözőjébe;
A rajtavalóját sietve leveté,
S nyakraválójával egy csomóba kötö.

S szólott méltósággal; «Itt-e batyu, fogja,
A Kóbi zsidóhoz vigye el zálogba.
Mondja meg, hogy holnap kiváltani megyek,
S inkább két forintot adjon rá, mint egyet.

«És hozzon a pénzből egy hatosért teát,
Cukrot, ementáltit, két vagy három dekát,
Végül rumot, kicsiny üveget, nem nagyot,
Oh sors, mért nem engedsz vennem jó konyakot!»

Az intrikus elment a batyuvál szépen,
S Wessely ott maradt az öltözőjében;
Tovább gondolkodott és tovább sohajta,
Csak könnyű neglizsé, más nem vala rajta.

«Lesz tehát tea, rum, sajt, szalámi, minden...
Hanem én, hanem én, hogy mozdulok innen?»
Wessely direktor összehavaródott,
S hogy kikászolódjék, kereste a módot.

És mivel voltaképp okos ember vala
S a találékonyság volt erős oldala,
Most is, mikor a sors szorongatni kezdte,
Föltámadt agyában a megemelő eszme.

Gyorsan a színházi gardrob-ba futott el,
A mely nem vala más, mint egy kézi koffér,
Abból egy diszmagyar ruhát ő kikitort,
A mi könnyű vala, mivel több egy se volt.

Látta e diszruhát Wesselynek testén
A sóvár publikum sok teltházás estén;
Többek közt Dóczytól Széchy Máriaiban
Ő volt Wesselyni ebben a ruhában.

Tartozott hozzája először egy kalpag;
Egy pár eszima, melyet két éve talpaltak.
Sárga volt e eszima, vagyis az lett volna,
De némely szerepben ki lett subiczkolva.

Ezen diszmagyarhoz továbbá tartozott
Egy vérpis nadrág, igen megföldözött;
Egy bársonyos mente, vagyis inkább zeke,
Mely egykoron zöld volt, most pedig fekete.

Tartozott hozzája még egy atilla is,
Sok nagy üveg gombbal, mely egysé volt hamis;
Panyókára vetve egy skárlátszín dolmány,
Mely több helyt lyukas volt a használat folytán.

Azután egy díszkard, markolata «zafir»,
Rajt kímélve nem lett arany, s ezüst papír,
Azután egy pompás, drágaköves paizs,
Mely összedrótözva megvan tán még ma is...

Végül egy buzogány, egy kürt, s egy alabárd,
Mely pompásan verte vissza a napsugárt,
Mintán fényesre csiszolta smirglivel
Wessely direktor saját kezeivel...

Ezt a sok szép holmit felöltvén magára
Nagy, vigyázó gonddal, tükör elé álla
Wessely direktor, és bajszot ragasztván,
Nagy lelkesedéssel szólott vala aztán:

«Áldva legyen az ég, mely fejembe adott
Ilyen zseniális, dicső gondolatot!
Oh mert nem tréfa ez, se nem stikli, se hecoz,
Hogy én lettem mostan Wesselyni Ferencz.

«Persze, persze, a míg Wessely volt nevem,
Nem esuda, hogy Csésze volt hozzám idegen;
Nem is mérgeledöm már e miatt, dehogyan!
A neveink össze nem illettek sehogy.

«De mátol a világ Wesselynit tisztel
Bennem, s szentesíti a belügyminiszter.
Életemben a sors forduló pontja ez,
S Csésze Máriaiból Széchy Mária lesz!»

E végső szavaknál az intrikus meggyűtt,
Tea, rum és cukor és mindennel együtt,
S szólott: «Direktor úr, voltam a Kóbinknja,
Nem adott a kutya többet egy forintnál.

«Ebből is lehúzott két hatos perczentet,
Mondván, tisztelteti Wessely Ferenczet,
De hát rossz a ruha, semmi színt nem játszik,
S rajt a folytonosság több helyütt hiányzik.»

«Hah, kiálta ekkor a direktor vissza,
A nyomoronc! Ennek levét még megiszszá!
Mert tudja meg ő is, maga is ezennel,
Hogy én szakítottam Wessely Ferenczcel.

«Wesselyni Ferencz ezentúl a nevem,
Wesselyt ne mondjon senki többé nekem!
Magam viszem hírül Széchy Máriaának,
Még pedig azonnal s a társulatának.

«S ha az ég akarja, úgy mint én akarom,
Holnap társulata az én társulatom,
Melylyel elmehetünk akár Budapestre,
És a Vigszínházban játszhatunk hat este.»

Ezen beszéd közben sötétedni kezdett,
És mert Wesselyni nem várta csak eztet,
Haladéktalanul elindult utjára,
Széchy Máriaához sajtra és teára.

IV. Szakasz.

A míg Wesselyni, a mint látni tetszett,
Eldobta magától Wessely Ferenczet,
S eképp megszüntette lelkében a viszályt,
Csésze Mária is így monologizált:

«Szívem falára egy sejtés azt meszeli,
Hogy eljön ma hozzám teára Wessely;
De Csésze Mária többé itt nem leli,
A feledés sírja e nevet elnyeli.

«Mert Széchy Mária lesz eztán a nevem,
Csészet senki többé ne mondjon énnekem;
Mint murányi Vénus, úgy állok Kukányon,
És szívemnek hőstét, Wesselynit várom.

«Oh te, édes sejtés, te csalfa nem lehetsz,
Hogy ő is azóta Wesselyni Ferencz,
És ha feleségül el akarna venni,
Nincs ellene többé kifogásom semmi.

«Csak előbb próbára kell bizony őt tennem,
Hogy igazán szeret, hogy imád-e engem?
Nem pediglen azért, csak azért kurizál,
Hogy majd a pénzből gondtalan pityizál?»

S most Csésze Mária nagy munkába kezdte,
Hozzák be azonnal ketten a vérpádot;
Behozták, de posztó nem volt rajta veres,
Mivelhogy a vérpád nem volt más, mint — deres.

Selyem volt szoknyája, gyönyörű zöld selyem,
Melyre ránézhetett akár egy fejdelem;
Jött föléje pruszlik olyan bibor bársony,
Minő a sült malacz, mit sütöttek nyárson.

A bársonyos pruszlik föl Széchy Mária
Ragyogóan fényes pánczélt vett magára;
Volt pedig a pánczélt szájából az a rész,
A mely úgy ragyogott, igazi sárgaréz.

A kard remekmű volt, és régi ereklye,
Egykoron Kántorné s Lendvay viselte.
Husz két filléresért vette Mária ezt meg,
Nemzeti Színházban mikor selejteztek!

Hát még a zöld szoknya! Ez egykor abrosz volt,
Rája vörös borból csöppent igen sok folt;

E foltokat Mária izléssel kimosta,
S az abroszból így lett királynői szoknya.

A eszima valódi aczépléhből vala,
Csak kissé volt lyukas a talpa, s oldala;
Bár Mária küldte többször reparálni,
Egy suszter sem tudott vele mit csinálni.

A sarkantyú rajta szintén sárgaréz és
Bizony bámulhatta akármelyik régész,
Mert más szerepe is volt, még pedig élő,
Szinpadon kívül mint derelylemetelő.

Bár a sisak csupán fából volt készítve,
Az ember igazi öntött vasnak hitte,
Alóla itt és ott fürtök kandikáltak,
Leeresztett haja Széchy Máriaának.

És toalettjével a mikoron kész lett,
Szólott: «No, most nézzük, hol a tea-készlet?
Ugyis nyolez óra már, percz nincsen hűjja tíz,
Míg jön Wesselyni, addig fölforr a víz.»

S a tea-masínát elő is kereste,
A kancsóból belé vizet is ereszte;
De ekkor egy nagyot sikolta: «Jeszusom,
Mi lesz velünk mostan, nincsen spirituszom!»

E perczben odakinn lassú láboszoszógás
Zaja volt hallható, utána kopogás.
«Szabad!» szólt Mária, és keble pihogott,
Wesselyni Ferencz pedig betepegett.

Meglátta Mária, s tátott ajkaira
E szavak jövének: «Oh, Széchy Mária!
Wesselyni vagyok, s nem Wessely mostan,
Igen és nézze csak, spirituszt is hoztam!

«Oh, láthatja ebből, mily nagy a szerelmem,
S hogy nem tudok tovább küzdeni az ellen,
Oh, Mária, lelkem kínozza egy tövis,
A míg meg nem vallja: azt, hogy szeret ön is!»

Wesselyni Ferencz ezzel oda rohant,
Térdeire esett, s folytatta: «Kiszíthand!
De Széchy Mária elhúzta a kezét,
S ajakáról hangozott ilyenforma beszéd:

«Wesselyni Ferencz, előbb adja ide,
Mind, a miket otthon tett a zseibe.»
«Oh, kérem, — válaszolt Wesselyni, — tessék!
Ezeket hoznom, volt édes kötelesség!»

S a direktor mindent sorjába kipakolt,
S mikor zseibeiben többé semmisse volt,
Mária csemetgette, s egy pillanat alatt
Berohant a hét tag, az egész társulat.

Wesselynit rögtön teperték a földre,
Ócska harisnyával a száját betömve,
Kezeit, lábait is összekötözték,
Röviden, egyszerűval: iszonyún lefözték.

És Széchy Mária most parancsot adott,
Hozzák be azonnal ketten a vérpádot;
Behozták, de posztó nem volt rajta veres,
Mivelhogy a vérpád nem volt más, mint — deres.

Szólta a direktorné, igen izgatottan:
«Wesselyni Ferencz, no magát megfogtam!
Azt hitte, hogy nekem szépeket mesélvén,
Nem fogok átlátni a maga veséjén?

«Most, ha nem fogadja gentleman szavára,
Hogy lemond kezemről, nagy baj jön magára!
Kemény huszonötöt fog kapni azonnal,
Egész frissen vágott mogyorófa bottal!»

Ámde Wesselyni e szavakat hallván,
Csak egy pillanatra lőn fehér és halvány;
S mikor a harisnyát szájából kivevék,
Eme nagy szavakkal adta feleletét:

«Oh, imádott hölgyem, kész vagyok meghalni,
De ily szörnyű szókat nem fog kicsikarni;
S ha százat veret rám és nem huszonötöt,
Én lábai elé mindennap eljövök!»

Wesselyni vagyok, s nem Wessely mostan,
Igen és nézze csak, spirituszt is hoztam!

KUKÁNY OSTROMÁHOZ. — Lisek Lajos rajta.

E szókra Mária elérzékenyedett,
Sisakrostélyon át könyje kicsipegett.
Oh igen! A női szív hamar megérti,
Ki az állhatatos, az igazi férfi!

De azért még egyszer odalépett elé,
A mogyoró botot jobb kezébe vevé;
Szólván: «Wesselyni, nézze, látja ezt itt?
Nyilatkozzék, avagy azonnal elkezdik!»

Ámde Wesselyni csak rázta a fejét,
És ő maga ment a dereshez közelébe;
Sőt pillantást vetett Máriaára olyat,
Hogy a direktorné majd hogy el nem olvadt.

Ekkor a rendező elkialtá magát:
«Fogjátok a térdét, én meg majd a nyakát!»
Meg is fogták rögtön, s vertek rá ötvenet,
Mely testvérek között megért százoötvenet.

De Széchy Mária most kezdte zokogni,
Nem tudott a szívéből többé uralkodni,
Érzé, hogy a lelke megszakadna belé,
Odaborult térdre le a deres elé.

«Most már hiszek, így szólt, hiszem azt, hogy sze-
nem hiába lettél Wesselyni Ferencz, [retsz,
Kérek hát, bocsáss meg, hogy e pár percz alatt
Ígaz szerelemből, így megkínóztalak!»

S Wesselyni szíve felolvadt-e szókba?
«Oh Mária, mért volt-e kegyetlen próba?»
A hölgy elpirult a feddő szemek előtt,
Mosolygón emelte fel a térdepelöt.

Fölkelt Wesselyni, a délczeg leventé,
És Mária arczát csókokkal bekente,
Szólván: «Oh, nem érhet ezért szégyen és pír,
Eszköz szentesíti a célt, mondja Sékszipir!»

«Ugy van! — vizhangozták erre a színészek —
Uj direktorunkért halni vagyunk készek,
Vagy ha nem kívánna ezt tőtetni velünk,
Még nagyobb örömmel aztán érte élünk!»

S Wesselyni Ferencz és Széchy Mária
Borultak ekkor egymás karjaiba,
És összejött aztán mindakét társulat,
Egyesülve szépen Wesselyni alatt.

Legvégül pediglen hordó sört csapoltak,
És ettek és ittak, valahányan voltak;
A menü volt: hurka, sunkacsont, szafalád,
Tartott is az evés egész éjjelen át.

Az eljegyzés történt következő napon,
Harmadik nap délben volt a lakodalom,
S este az új párnak jutalomjátéka,
Melyen kétfilléres bejött egy fél véka.

EGYVELEG.

* **A jég ereje.** Öt centiméter vastag jégen már veszély nélkül átmehetnek egyes emberek, tíz centiméter vastagságú megbírja a lovas embert, sőt a könnyebb ágyúkat is, 15 centiméter vastagságú szükséges, hogy a nehéz ágyúk súlyát megbírja. Ha már 20 centiméter vastag, egész hadsereg vezérlő nélkül átmehet rajta, föltéve, hogy egy négyzetlábos ezer fontnál nagyobb súly nem jut. 30—35 centiméter vastagságú jégen vasutat is lehet építeni, 60 centiméter átmérőjű jég kibírja azt is, ha egy megtelt vasúti kocsi dobnának rá 50 méter magasságból, a mi körülbelül 460 métertonna nyomásnak felel meg.

* **Legelterjedtebb rendjel** a francia becületrend. Több mint 55,000 tagja van.

* **A legnagyobb tojásköltő kemence** jelenleg Bataryban van Sydney ausztráliai város közelében. A hatalmas kemencében egyszerre 11,440 kacsatojást vagy 14,080 tyúktojást lehet elhelyezni.

* **Hatalmas kéntelep** fedeztek fel újabb Transkaspiaiban, mintegy 160 kilométer távolságban Kínától homokkő talajban. A kéntartalmú hegyből állítólag kilenc millió métertonna ként lehet kibányászni.

* **A vasuti menetjegyek** mostani, kemény papírból készült formájukban mintegy hatvan év óta vannak használatban. Angolországban kezdtek először ilyeneket használni s onnan vették át a többi országok. Azelőtt a menetjegyek hosszúság, különleges papírból készültek, s rájuk volt nyomtatva a két állomás neve, a honnan és a meddig érvényes, az osztály, az ár, stb. A menettértek jegyek az ötvenes években jöttek divatba és pedig a Bonn és Köln közt közlekedő vasuton.

* **Egész Japánban** csak egy árvaház van. De azért az árvákról sehol sem gondoskodnak annyira, mint ott, mert minden jobb módú család kötelességének tartja a szomszédságában lakó betegekről, nyomorgókról és árvákról gondoskodni.

* **Nagyszerű aranyhal-telepe** van Indiana államban egy kereskedőnek. Két tóban, melyek egyike négy, a másik hatodfél hektár területű, állandóan legalább 200,000 aranyhalat tart. A tavakat magas gátak védik az erős szelek ellen, a kis állatokat pörkölt kenyérmorzsával hetenként kétszer-háromszor etetik, a többiről a víz és a napfény jóformán magában gondoskodik.

* **4270 méter magasságba** bocsátottak fel egy amerikai csillagvizsgálóból egy sárkányt. Az óriási magasságban —26° C. hideg volt, 40 kilométer gyorsasággal fúvott a szél s a felhők daczára teljesen száraz volt minden. Leszálláskor a sárkány 2400 méter magasságban jött át felhő rétegeken, bár a csillagvizsgálóból ezeknek nyoma sem látszott.

* **A párisi kórházakban** a múlt 1901 évben két millió korona ára gyógygyszer fogott el.

FREUND ETELKA.

Magyar tehetség és a magyar iskola dicsősége. Még csak húsz éves, de hírnevét már megalapította azokon a művészeti gócpontokon, ahol a zene leghivatottabb művelőivel és bírálóival találkozunk. Valaha Párisból indult ki a hírnév útja; a francia világáros azonban már a múlt század derekán megszűnt a zenei diktátor szerepét játszani, — kimutathatólag 1848 óta, amikor Liszt Ferenc német földön települt le, Weimarban; ezóta egymásután az összes nemzetek legnagyobb zeneszerzői és előadó művészei a német műzsnál jártak iskolába.

Íde ment Freund Etelka is. Budapesti leány, aki itt kezdte tanulmányait Sönger Emilnél, a kitűnő zenepedagógusnál, folytatva azt Thoman István tanárnál és ezzel a ritka szép tehetség a legbiztosabb irányt nyerte a művészi tökéletesség felé. A még akkor nagyon fiatal leány aztán Bécsbe ment, hol előbb Brüll Ignác volt mestere, — a kinek «Arany kereszt» című dalművét Budapesten is előadták, de zongoraszerzeményeit is előkelő művészek játszották nálunk; — majd a híres konzervatórium egyik nagysága, Mandyczewski fejlesztette készségét a legmagasabb fokig, a zeneelméletben is. Bécsből fivéréhez, Freund Róberthez, a híres Brahms-interprettorhoz és a zürichi konzervatórium kitűnő tanárához ment, aki ma is hű magyar s a magyar névnek külföldön oly sok becsületet szerzett. Róbert fivérének szeretetteljes vezetése alatt érte el művésznőnk tanulmányai delelő pontját; Zürichből Busonihoz ment, ki Weimarban átvette Liszt örökét. Rövid idő kellett ahhoz, hogy Busoni belássa, mennyire túlszárnyalja többi tanítványait az ifjú magyar hölgy; szabad szárnyára bocsátotta tehát s Freund Etelka azóta Berlinben, Lipcsében, Bécsben, eme zene dolgában legmagasabb műveltségű városokban zongorázott — művészete minden varázsával s a komoly kritika (a berlini «Die Musik», a lipcsei «Musikalisches Wochenblatt», «Signale», «Berliner Tagblatt», stb. elsőrangú kritikusaiknak) méltó magasztalásai között.

Budapesten a január 22-én lefolyt filharmoniai hangversenyen Brahms hatalmas és óriási technikai igényeket támasztó D-moll hangversenydarabját játszotta, azzal az elmélyedéssel s egyszersmind erővel, amelyet férfiasnak szoktak nevezni; a mellett olyan sokszínű, jellemző, finoman árnyaló művészettel, a minőt csak a legnagyobbaktól szoktunk meg. A műsoron kívül, ráadásul játszott Chopin G-dur nocturne-je pedig lágy érzések gazdag fokozataival, csodálatos pianóival és valódi poétikus előadással szerzett gyönyörűséget.

Németország egyik legelső szakfolyóirata, a «Die Musik» Freund Etelkát határozottan a jelenkor egyik legkitűnőbb zongoraművésznőjének nevezi. A művésznőnek külföldön aratott diadalaiából a dicsőség egy sugara hazánkra is esik. K. I.

ERZSÉBET FŐHERCEGNŐ KELENGYÉJE.

A múlt hét folyamán Bécs előkelő hölgyei valóságos megostromolták a Burgot és boldog volt, a kinek egy nehezen kivívott belépőjegy megadta a lehetőséget, hogy Erzsébet Mária főhercegnő kelegyében gyönyörködjen. Az ősek termében volt kiállítva a sok pazar ékszer és öltözék, s e sorokban adom meg halvány vázát a közszemlére kitett kincsnek.

A terem ablakaihoz támasztott üvegszekrényben az ékszerek voltak kiállítva, míg a falakon köröskörül széles állványokon a fehérnemű talált helyet. Az üvegszekrény felső polcán Ó Felsége, a bőkezű királyi nagyapa ajándéka, a gyémántkorona tündöklött. Tenyérnyi széleségű fejkéz ez, közepén ama rendkívül nagy és

értékes öt gyémánttal, melyeket néhai trónörökösünk, Rudolf kapott Izabella spanyol királynétől. E káprázatos drágakövek köré az a 27 kisebb gyémánt sorakozott, melyeket néhai nagyasszonyunk, Erzsébet királyné viselt nagy előszeretettel.

A második polcon egy renaissance genreben tartott diadém szórta csillagfényét. Érdekesek voltak a gyémántokból és szilvanagyságú smaragdokból fűzött, tenyérnyi széles nyakékek, a gyémántba foglalt mellűk, fülbevalók és karperecek, a gyémántba foglalt fehér és rózsaszínű korallak, melyeknek közepén mellűszerű briliánsok vagy gyémántpálcák ragyogtak, míg mások nagy gyémántokban végződnek. Sok bálmulója akadt a hétsoros, cseresznye nagyságú gyöngyökből fűzött nyakláncnak, melynek csatját rubintok és gyémántok adják. Azonfelül félhold alakú, gyémántos gyöngyökkel montirozott fésűk és hajba tűzhető gyöngy-

széles volant-szegély és uszály készült, továbbá a derekat körülölgő fichu s egy gyönyörű fátyol, melynek bordurjére remek fűstéssel voltak applikálva az osztrák tartományok s a magyar korona országainak összes czimere. A derek magas volt, vállmagasságban pontos d'aiguilles-ek, melyek a mellen mirtusbokrétában végződtek. E bokréták a fichu csipkerácsai közé rejtőzve a szoknya széleig szállnak le s az egész uszályt körítik 10 centiméternyi körökben. A fichu betétje béleletlen, apró ráncokba rakott selyemilluzió. A ruha szövete fehér duchesse-liberty. A hat méternél hosszabb uszályt hullámos redőzetben egészen elborította a remek fátyol.

A tulajdonképeni díszöltönyök nem voltak kiállítva, de annál nagyobb számban a különféle színű és genre-ű estély-, kimenő- és egyéb toilették. Leginkább azok a bluzok, ruhák és kalapok voltak képviselve, melyek nem fejezték ki határozott divatformát. Nagyon izléses volt egy rózsaszínű, prémmel díszített satinruha s egy fehér atlaszból szabott, chinchillával prémezett estély-köpeny. Egy ezüstszürke, áttört himzésekkel díszített, fehér duchesse-betétes posztóruha is általános feltűnést keltett, valamint a chinchillával prémezett, égszínkék atlaszruha. Izléses volt egy búzakék duchesse sétaruha, melyet domború himzések és rózsaszín selyemre applikált ivoir csipkék díszítettek, míg egy atlaszavos csipkeruha a lenge könnyűségével tűnt fel.

A fényes kelengyét tömérdek világos színű háziruha, körülbelül hatvan blúz, néhány tuccat angol ruha, úti ruhák, prémes köpenyek s a díszes és egyszerű kalapok egész sokasága egészítette ki. A fehérneműről pedig szinte lehetetlen leszámolni, oly pazar és sok volt.

S. Bella.

ERZSÉBET FŐHERCEGNŐ MENYEGZŐI ÜNNEPÉLYEL.

Bécsben nagy fényvel és udvari ünnepekkel ülték meg Erzsébet főhercegnő menyegzőjét.

Az ünnepélyekre e hó 21-én felutaztak a magyar miniszterek is, hogy jelen legyenek a menyasszony renunziációján. Összegyűltek Bécsben az uralkodó család összes tagjai. Münchenből elment Lipót bajor herceg nejével, Gizella főhercegnővel és fiaival, György és Konrad hercegekkel.

A király január 20-án délelőtt kihallgatáson fogadta unokájának vőlegényét, a vőlegény édesapját, testvérét, két nagybátyját és unokatestvérét. A Prinz cím helyett, mely a család szeniorján kívül a Windisch-Graetz hercegek hivatalos czíme volt, most valamennyi Windisch-Graetz herceg neve mellett a Fürst cím áll, a miből a következők, hogy a

király az uralkodó hercegi címet Erzsébet főhercegnő egybekelése alkalmával a család valamennyi tagjára kiterjesztette. Erzsébet főhercegnő azonban, ki mint a trónörökös leánya, eddig a főhercegnők közt rangban az első volt, az esküvő után az udvari szokások szerint utolsó helyre jutott.

Nász-ebéd Lónyay grófnénál. Január 21-én este hat órakor a menyasszony anyja, Lónyay Elemérné grófné és Lónyay Elemér gróf nagy ebédet adott a mátkapár tiszteletére a hetzensdorfi kastélyban.

Az ebédet részt vettek a mátkapár, a királyi családnak Bécsben időző tagjai és a vőlegény rokonai. Az első emeleti ebédlőterem valóságos fényárban úszott. A drága damasztal és ezüsttel terített asztal gyönyörű látványt nyújtott s a szép virágdísz a grófné művészi ízléséről tanuskodott. Mindegyik teríték előtt pompás váza állott rózsából, szegfűből és mirtusból font bokrétával.

A királylyal együtt érkezett a menyasszony. Lónyay gróf az előcsarnokban fogadta a királyt s fölvezette a lépcsőn, a melynek első fokán Lónyay grófné várta Ó Felségét. A király a szalonban cerclét tartott s aztán a többi vendéggel együtt az ebédlő-terembe ment. A király vezette Mária Terézia főhercegnőt, a ki crème csipkeruhát és gyémánt diadémet viselt, utána következett Ferenc Ferdinánd főherceg Blanka főhercegnővel, a kin csip-

Koller utócai fényképe után.

FREUND ETELKA.

Gerő Lajos rajna.

kével díszített fehér ruha volt, Rainer főherceg Lónyay grófnéval, a ki rózsaszínű túllruhát öltött fehér és fekete csipkeburkolattal, Lajos Viktor főherceg Amália főhercegnővel, a ki rózsaszínű ruhát viselt, Kóburg Fülöp herceg Mária Valéria főhercegnővel, a kin égkek selyemruha volt arannyal áttört csipkeburkolattal, Lipót Salvátor főherceg Erzsébet Amália főhercegnővel, a ki rózsaszínű túllruhát viselt, ezután Lónyay gróf és Kóburg Lipót herceg következtek, végül pedig a mátkapár lépett be az ebédlő-terembe. Belépésükkor a zenekar Mendelssohn nászindulóját játszotta. Erzsébet főhercegnő kínai fehér selyembe volt öltözve, a derékon könnyű csipkedíszszel és kemény prém-szegélyvel. Ebéd közben vidám hangulat uralkodott. A menyasszony szüntelenül a vőlegényével beszélgetett, jobbkéz felől leendő apósa út. Csak rövid ideig tartott az ebéd, aztán a király a társasággal a szalonba ment át s nemskára a vendégek eltávoztak a kastélyból.

A renunziáció. A Burg szertartásos osztályának nagytermében január 22-ikén déli 12 órakor történt meg Erzsébet főhercegnő lemondása dinasztikus jogairól. A renunziáció a király, a nagykorú főhercegek, a legfőbb udvari méltóságok, a titkos tanácsosok, Gruscha bíbornok-érek, a közös miniszterek és Széll Kálmán miniszterelnök, Fejérváry, Wlassics, Ploész, Hegedűs és Cseh magyar miniszterek jelenlétében ment végbe.

Ott voltak továbbá Csáky Albin gróf, a magyar főrendiház elnöke, Apponyi Albert gróf, a képviselőház elnöke, Apponyi Lajos gróf, magyarországi udvarnagy, Orczy Béla báró országbíró és Csekonics Endre gróf főasztalnokmester. Pontban 12 órakor jelent meg a király, Erzsébet főhercegnő s a főhercegek a terem közepén drága baldachin alatt karosszék volt a király részére, jobbra egy asztal két viaszgyertya között feszülettel és evangéliummal. A király beszédét intézett a megjelent méltóságokhoz s felszólította őket, hogy legyenek tanak. Azután gróf Goluchowsky külügyminiszter fölolvasta a lemondó okiratot, mire Gruscha bíbornok odanyújtotta a főhercegnőnek az evangéliumot. A főhercegnő jobb kezének két újat rágatta az evangéliumra, elolvasta az esküförmőt, letette az esküt, és aláírta a lemondó okiratot. Schultes udvari és miniszteri tanácsos pedig, a ki mint államjegyző szerepelt, rányomta az okiratra a főhercegnő pecsétjét. Windisch-Graetz Alfréd herceg, mint a vőlegény tanúja, szintén aláírta az okiratot s rányomta pecsétjét. Ezzel véget ért a szertartás. Délután a magyar miniszterek visszatartak Budapestre.

Este Mária Valéria főhercegnő adott estélyt a Burg Ferenc-Károlyi termében. Az estély a legszűkebb körre szorítottok. Ő felsége, az uralkodóház tagjai, Lipót bajor herceg nejével és fiaival, a Lónyay gróf pár, Fülöp és Lipót szászkőbúrgi hercegek, Pál Frigyes mecklenburg-schwerni herceg, a legfőbb udvari méltóságok, gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy, a fejedelmi személyek kísérete, a Windisch-Graetz hercegi család tagjai, a legközelebbi főrangú rokonság és gróf Goluchowsky közös külügyminiszter. A vendégeket Ferenc Szalvátor és Mária Valéria fogadták. A király kilence óra után távozott s őt követték a többiek is.

A menyegző. Január 23-án délelőtt 10 órakor a Burg József-kápolnájában tartották az esküvőt, régi szokás szerint egész családjának. Az aranylag kis kápolnákat a legnagyobb pompával díszítették, s valóságos virágos kertté alakították.

Az oltártól jobbra és balra helyezték el a bársony székelt a király s az uralkodócsalád tagjai számára. A jobb oldalon karosszék volt a menyasszony anyja, Lónyay grófné és a vőlegény anyja, Windisch-Graetz Ernő herceg számára. Az oltár elé imaszólamot tettek az ifjú párnak. Az oltárkép magyarországi szent Erzsébetet ábrázolja, s Canon Hans műve. Kilence óra után gyülekeztek az uralkodócsalád tagjai s a meghívott vendégek. A hölgyek reggeli öltözéket viseltek kalappal, a katonák pedig díszben jelentek meg. A tábornokok egy része szolgálati ruhában volt, másik része pedig ezredtulajdonosi egyenruhát öltött magára.

Mialatt a vendégek a kápolnában gyülekeztek, az alatt a Ferenc-Károlyi termekben a nászmenetet rendezték, a melyben résztvettek: Erzsébet főhercegnő, Windisch-Graetz Ottó herceg, Lónyay grófné, a menyasszony anyja, Windisch-Graetz Ernő herceg, a vőlegény anyja és Erzsébet főhercegnő főudvarmestere.

A nászmenet tíz órakor indult a kápolnába. Elül ment a vőlegény az atyjával, utána a menyasszony az anyjával. A mátkapár az oltár elé lépett és leült a részükre odatett karosszékre. Az örömszülők a királylyal szemben foglaltak helyet. Mihelyt elhelyezkedett a násznép, Mayer Lőrincz püspök, udvari főbíró rövid beszéddel üdvözölte a jegyeseket, azután nagyszámú papi segédlettel végezte az esketést. A mátkapár hangos szóval felelt a hozzá inté-

SCHWAB KÁROLY, A NAGY AMERIKAI ACZÉL-TRUST FŐIGAZGATÓJA.

zett kérdésekre. A püspök megáldván a frigyét, rövid imát mondott. A szertartás kismisével végződött. A király a Sándor-terembe ment s az új párt audiencián fogadta. Windisch-Graetz herceg és neje már délben nászútra keltek; egyelőre néhány napot Veldenben töltenek. A király két leányával és vejével, a Lónyay gróf pár és a Windisch-Graetz-család megjelent a pályaudvaron, a melynek udvari várótermében búcsúzott az új pártól. A király megcsókolta unokáját, a ki többször megcsókolta a király kezét. Windisch-Graetz hercegnő azután anyjától búcsúzott el, a ki többször megölelte és megcsókolta leányát. A hercegi pár búcsúzás után a királytól és a rokonoktól kísérve szállt az udvari szalonkocsiba, a melynek ablakánál újra megjelent. A király mosolygva állott a kocsii előtt és búcsúüdvözlést intett a hercegi párnak, a mely szívesen viszonzta az üdvözlést.

FARSANGI DIVAT.

Január 20. Szép, sőt káprázatos az idei bál divat! Ezt akkor látjuk, ha Monaszterly és Kuzmik utódnak szalonjában szemlélt tartunk a Párisból naponként érkező ruharemeket fölött, melyek Pagnin, Worth világhírű divatművészek alkotásai. A szövetek selymfényén s a reájuk szőtt tengerek pillé meg aranyhímzés szinte vakító ragyogásán keresztül a múlt korszakok rég elporolt világszép asszonyainak emléke hat át. Marie Antoinette, Pompadour asszony és Delonn Marion esztrije egyesül XIII., XIV. és XV. Lajos korának minden fényűzésével, hogy megteremtse azt a valamit, a mi raffiniált keretű adja a nők szépségének s a mit köznyelven divatnak nevezünk. Szavaink illusztrálásul két XV. Lajos korabeli öltözéket mutatunk be, melyen megtaláljuk a mai divat minden nélkülözhetlen részleteit.

Csak egy pillantást kell vetnünk a selymekre és azonnal felismerjük a pompadour-taffetas-t, melynek koszorúmintája a festést utánozza. Az alul kiszélesedő aljak, — melyek a nagymintájú, arannyal hímzett guipure-csipkék mindig növekedő kedveltségét eredményezik — Delonn Marion hagyományai. A most szinte nélkülözhetlen fodordísz ellenben, mely hátra felé tunika alakban emelkedve köríti a csipőt, a második eszázszáz idejéből való.

Legújában erősen hódítanak az Empire testhez nem álló kontósei. Mint bál ruhák, ezen puha és az alak karcsúságát inkább csak sejtető ruhák rendkívül hatásosak. Többnyire sűrű, posztóhoz hasonló fénylen szőtt Crêpe de Chineből készülnék. E sűrű szálú, de mindamelllett tapadó szövet különösen alkalmas a kecses redőzt alakítására. Az empire ruhákon is ott lieg a fodorszegély, míg a selyembőlés fölő simán omlik a félb felső ruha. Az ujjak a kivágott ruháknál is többnyire könyökig érők, alul dús, többszörös fodrokkal.

A leányok bál ruhájának szövege a habkőnyű fleur de lis, voile de l'Inde és crêpe de Chine, valamint az ezüstszíllimokkal és arany-, ezüstpillékekkel tele szőtt till d'argent és a chenillapettyes till d'esprit. Az asszonyoknál drága pillés csipkeszövetekkel, fényes selymek, pannebáronyok és ezek selymutánzatának gyönyörű sokaságával gondoskodott az idei bál divat.

A második képen még egy legfrissebb Pagnin-toilette mutatok be, mely művészi eleganciával képviseli az Empire-stilust. Szövege a már említett sűrű szövetű Crêpe de Chine fehér színben, ugyanilyen taffetasban dolgozza. Az egymásba fonódó rózsafüzérek festett bársonyból vannak és arannyal hímzeve, míg közöttük rózsaszínnel alátett vieux Venise betétek fűződnék egymásba. Az alj szegélyét

arannyal áttört széles szegélyű fodor adja. A bolero is rózsafüzérek és mousseline de soie-val átfűzött csipkebetétek adják.

Ez egyike a Monaszterly és Kuzmik utódnál szalonjában látható legszebb ruháknak. S. Bella.

PETŐFI ÁLLÍTÓLAGOS KOPONYÁJÁRÓL.

Lauka Gusztáv, most már nyolcvanharmadik évében levő veterán írónk a következőket írja lapunknak Nagy-Becserekről:

Petőfit, midőn hírneve és dicsősége tetőpontján állott, nálam jobban alig ismerheték valaki. Mikor még Szendrey Juliskának csak udvarlója volt, valahányszor Erdődön megjelent, mindig nálam volt szálláson.

Koszorús írónk, Jókai Mór a «Vasárnapi Ujság» múlt számában úgy nyilatkozik, hogy Petőfinek magas homloka volt. Én szerintem azonban a nagy költő inkább a kisebb és keskenyebb homlokú emberek közé volt sorozható. A miről a koponya talán megismerhető volna, annak valódiságát bizonyíthatná, csak a baloldali, kissé görbülten kihajló szemfog és a mellette fekvő jelentékenyen kisebb fog igazolhatná, a melyről Petőfi sokszor előttem tréfásan úgy nyilatkozott, hogy ha a természetet két fogat barátságosan kiegyenlített volna, a leg-tökéletesebb fogsorral díszekedhetnék.

Észrevehetően nagy ádmáscutája és ugyancsak észrevehetően alacsonyabban fekvő bal vállá e tekintetben már mitsem bizonyíthatnak.

Petőfiné, mikor 1850 októberén Erdődre hazajött, elmondta nekem, hogy a segesvári szerencsétlen csata után hosszantartó puhatólázokat tett Petőfire vonatkozólag és a csata néhány szemtanúja határozottan azt állította, hogy Petőfit a többi el-esettekkel együtt hantolták el. Nekem szent hitem, hogy ő ott porlik a többiekkel együtt és csak szellemi kincsei maradtak a haza részére megbecsülhetlen hagyatékul. Lauka Gusztáv.

*

Az állítólagos Petőfi-koponyát a balázsfalvi görög katolikus gimnázium két tanára, Chetianu Ambrus és Bonfu Ottokár, a napokban tudományos megvizsgálás céljából Budapestre hozta.

Dr. Török Aurél egyetemi tanár, a budapesti anthropologiai intézet igazgatója, kinek a koponyát megmutatták s ki azt megvizsgálta, szerkesztőségünk kérésére a következőket jelentette ki:

A kérdéses koponya vizsgálatánál nagy fontosságot kell a bal szemfog medre jellegének tulajdonítani, minthogy köztudomású, hogy Petőfi felső bal szemfoga kijebb állott a fogsnál. Még akkor is, midőn kérdéses koponyánál a tüzetes vizsgálat és számos más koponyával való összehasonlítás után kiderült, hogy a szemfognak medre semmiféle rendellenességet nem tüntet föl. Így tehát az egyedüli bizonyíték, a mely kapcsolatba hozná e koponyát Petőfi koponyájára tipusával, teljesen hiányzik.

Maga a koponya egy olyan egyén által áztattatott ki, a ki ahhoz értett, a ki ebben gyakorlott volt, a mely gyakorlottságot az 50 év előtti sebészekről nem igen lehet feltételezni. Én e koponyát olyannak tartom, a melyt az illető, Reichenberger tanuló korában vagy később vásárolt vagy kapott, a mely asztal díszül szolgál, mint egy az orvosnak tudományát hirdető bútordarab.

A mendemondáknak végére azért sem lehet járni, mivel az illető egyén elhalt. Az egyik újságban megjelent cikk szerint fia tagadja, hogy apja ennek a koponyának valami nagy fontosságot tulajdonított volna. Az unokák az ellenkezőt állítják.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Indali Gyula költeményei. Zilah, Sebes Samu kiadása, 1902. Egy több mint húsz évvel ezelőtt fiatalon elhunyt költő összegyűjtött költői munkáit foglalja magában e kötet. Both István főgimnáziumi tanár végezte nagy gondal és szeretettel a sajtó alá rendezésnek nem könnyű munkáját s látta el a kötetet bevezetéssel, melyben megismerteti az olvasót a költő tragikus életével, költszeteinek pedig érdekes széptani méltatását nyújtja. E gyűjtemény közrebocsátása nemesek a rokoni és baráti kegyelet nemes kielégítése, hanem irodalmi szempontból is teljes méltánylást érdemlő cselekedet; mert Indali Gyula költszete méltó rá, hogy ne merüljön feledésbe, hanem a magyar irodalom történetében helyet kérjen magának.

EMPIRE BÁL RUHA. (Fénykép.)

A kötet különösen a költői gondolatok gazdagságával tűnik ki. Indali lyrájáról általában elmondhatjuk, hogy nem annyira az érzés, mint inkább a gondolat költészete. Látjuk a költő belső harcát, vívódását, szenvedésének igazságában nem kételkedünk, de mégis úgy érezzük, hogy a gondolat betege. Talán ezért van, hogy bár lyrikus, nem tárja fel lelkét egészen. Látjuk, hogy szenved, látjuk vergődését, gyakran kétségbeesését, de magyarázatát nem találjuk. A szerelem nagy helyet foglal el lelki életében, sok változtatban, de mégis leggyakoribb eset, hogy szívében csalódással, önváddal, keserűséggel, tisztább, nemesebb szerelem légkörébe vágyik s a remény és reménytelenség váltakozó rezgése hangzik ki szavából. Előszereettel foglalkozik az élet sötét oldalával; a vidám hang nem az ő sajátja. Még akkor is, midőn enyhelegni látszik, mintha a könnyed, tréfás hang mögött a fájó szív elnyomott jaja sírna. De a mint említtük, szívének sajgását is agyában érzi, s e tekintetben költszete nagyon rokon a francia lyrával, mely alapjában szintén elméledő. Például a «Tavaszzal» című gyönyörű költemény egészen Lamartine-ra emlékeztet, némi Musset-i sajátosságokkal vegyítve. A francia költőkre emlékeztető sajátosság az is, hogy kissé hajlik a terjedőség felé. Költeményeit nem mindig tudja tömören megalkotni, sokszor a gondolatok hullámai vetve magát, szinte önfeledten halad tovább, tovább. De ezzel ellentétben olykor néhány rövid sorban valódi epigrammái éllel hegyezi ki a gondolatot. Kitéző példa erre a következő költemény:

«Hinni jobb-e, vagy nem hinni?
Ah, ki dönthetné el itt lenn?
Tépelődünk... s látod, látod:
Elbukott a hívó s hitem!

Egy bűnünk volt mindkettőnknek;
—S érte hogy megvert az Isten!—
Hogy te csak nekem nem hittél,
S hogy én — csupán neked hittem.»

Indali Gyulának költeményeit értékesül teszi a külföldi mesteri kezelése is; szinte játszik a rimekkel, könnyen, természetesen, minden erőszakolással nélkül. A kötetet bizonyára gyönyörűséggel fogja olvasni a közönség, s megőrzi a gyászes véget ért költő nevét az ellefedtetéstől. A gyűjteményből álljon itt mutatványt a következő költemény:

Barnult avar...

Barnult avar búsan susogja:
«Nézd, én valék a zsenge pást!
Haraszt esörög: «En voltam egykor
«Aranyas berek friss lombja, lásd!»

Szálló pehely mond: «Fészek enyhe,
Gyönyörű párnája voltam ám!
Száraz virág szől: «Rózsza voltam
Május mosolygó hajnalán!»

A szél süvölt: «Ifjú tavasznak
Meleg fuvalma voltam én!»

A csönd sóhajt: «Dal voltam egykor!
Az árny susog: «És én a fény!»

S avar, haraszt, szálló pehelyke,
Száraz virág, szől, csönd, ború
Egyként zokognak: «Oh, a végzet
Milyen sivár, be szomorú!»

— S ködön keresztül im az égből
Egy búszke csillám átragyog:
«En csillag voltam a tavaszban,
És — mostan is csillag vagyok!»

Pomona uti levelei. Irta Stockton R. Frank, fordította Zsigány Árpád. Pomona egyszerű amerikai paraszleány volt, majd szobalány lett belőle, de aztán jó módba jutván s férjhez menvén, elhatározta, hogy a maga és férje fogyatékos műveltségének kiegészítésé céljából Angolországba tanulmányútra indulnak. Az utazást csakugyan meg is tették s ennek tanulságairól, kalandjairól számol be Pomona volt urnőjéhez, Euphemiához írott leveleiben. A jó humorú mulatságos leveleket, melyekhez Frost A. B. rajzolt ügyes képeket, annak idején a «Vasárnapi Ujság» Regénytára közölte, most pedig kötetben is kiadta a Franklin-Társulat. A könyv ára két korona 50 fillér.

A végzet. Regény, Irta ifj. Tóth Péter. A történet színhelye az erdélyi havasok. A könyv a szerző kiállításában jelent meg (Budapest Havas-utca 5. sz.) ára két korona.

Camilla. Regény, Irta Horovitz Gusztáv. Tártyát a modern társadalmi életből merítette. A csinos kiállítású kötet Szabadalmi jelent meg, ára két korona.

Az Erzsébet királyné szobrának pályázó tervek. Január 22-ikéig kellett beküldeni a Budavárbán állítandó Erzsébet-szoborra a pályázó tervezeteket. A magyar művészetnek még nem volt oly ritka alkama, mint a minőt e monumentális szobor megalkotására kínál, a hol a nemzeti hálát, egy rendkívül népszerű és vértanú halállal kiműlt királyné emléket kell megörökíteni. Lelkesedést, képzeletét semmi sem nyugózheti, mert választást bármily anyagot, tetszése szerint igénybe veheti az építészet segítését, a költségek nem korlátozzák. Másfél millió korona gyűlt össze a szoborra, de ez sem a végső összeg. A legjobb pályamű 10,000 koronában részesül.

A bíráló bizottság tagjai magyarok, de meghívták három nagyírú külföldi művészt is. Bartholdi párisi, Lambauec brüsszeli és Schmitz berlini művészre esett a választás. Mind a hárman szívesen jöttek Budapestre, hogy részt vegyenek a bírálás nagy munkájában. Bartholdi nevét a new-yorki óriási szabadság-szobor, Washington és Lafayette szobrair tették nevezetessé. Lambauec-nak «Az emberi szenvedélyek» című ötven négyzetméteres domborműve föl és köré a belga állam Hortá építészszel templomot emeltetett a brüsszeli jubileumi parkban. Schmitz Bruno a lipcei nagy ütközet emlékművének és az I. Vilmos császár emlékére emelt négy nagy műnek a megalkotója. A három külföldi mester erős támasza lesz a bíráló bizottságnak a feladat sikeres megoldásában.

A pályázat titkos, a művészek névtelenül, lepecsételt levél mellett küldték be a terveket. A Műcsarnokban a végrehajtó bizottság nevében Ráth György elnök, Berzeviczy Albert és Hauszmann Alajos bizottsági tagok vették át. A természetes nagyság tizedrészében elkészített mintához mellékelni kellett a Szent György-tér tervrajzát és külön leírásban megjelölni az emlékmű anyagát, költségvetését és a kivitel módját. A pályaművek beküldésének határideje után a Műcsarnok nagy kerek terméket elzárták. Tizennyolcz pályamű érkezett. Művészi körökben tudják, hogy szobrászaink nagy része hosszú idők óta dolgozott a tervezeten. A közönség csak az ítélet kihirdetése után tekintheti meg a pályaműveket. Ez február 12-ike után lesz.

Krisztus temetése. Feszty Árpád nagy hármas festményének bemutatása január 25-ikén délután lesz a meghívott vendégek előtt, s másnapról kezdve tekintheti meg a közönség. A «Könyves Kálmán» műkiadó részvénytársaság a képről művészi másolatokat ad ki, részint réznyomatban, részint színes aquarell nyomatban. A külföldre nézve a kiadási jogot a berlini «Vereinigte Kunststiftung» szerezte meg. A «Könyves Kálmán» társaság a műcsarnok kiállításához magyarországi szöveget is adott. Irta Gárdonyi Géza. A külföldi lapok véleménye is össze van gyűjtve benne. A Műcsarnokban 20 fillérért kapható.

ESTÉLYI ÖLTÖZÉKEK.

Vigszínház. Január 18-ikán eredeti színmű bemutatása volt «A dada» cím alatt. Irta Bródy Sándor, ki színművét erkölcsrajznak nevezte. Bródy az elbeszélő irodalom és a journalistika kiváló munkása. Színművében is az ötletes, jellemezni tudó írnyilatkozik. A kép azonban, melyet rajzolt, túlságosan sötét. A fővárosi erkölcsi zülléséből festett drámai képet, minden enyhítés nélkül. A szegény falusi lányok szomorú sorsát mutatja meg «A dada», ki szolgálni jött fel, s itt el kell pusztulnia.

Bolygó Kis Erzsébetet, egy csinos paraszt lányt, már falujában elcsábította egy odavetöltött fővárosi gavalér, Viktor urfi. Az öreg Bolygóék szegény emberek s teher nekik a lányuk kis lánykaja. Eljön azonban Viktor s azt ajánlja nagy érzékeltetéssel Bolygóknak, küldjék Erzsébet a fővárosba dajkáknak, tud helyet a számára. Epen ekkor a lányt nagy szegény érte, a templomban rámutatott a pap, asszonyok, legények kitaszították. Tehát úgy sem maradhat a faluban, Viktortól szeretet nem várhat. Pestre jön, dada lesz egy zsidó ügyvéd család-jában, a hova Viktor ajánlotta. Az ügyvéd soha sincs otthon, pinkereses foglálja el; a felesége udvarolhat magának és pedig Viktornal. Van egy 14 éves lány is a családban, a ki falusi idilleket szeretne hallani Erzsébetől. Onnan hazuról az öreg Bolygóék mindig pénzt szarolnak Erzsébet a kis lány számára. A szegény dada a nagyságos ügyvéd ur is ráveti a szemét, pénzt kínál neki, erőszakkal megöleli, épen akkor, mikor a nagyságos asszony haza érkezik Viktor urfiával. A zajos jelenet után a nagyságos asszony ki akarja dobni a dadát, mire ez kiküldti, hogy ő nagysága Viktort szereti. Erre a férj támad a feleségére. A dadát csakugyan kidobják, s ő elmege a «kovártélyos asszonyhoz» mint Budapestnek hívják azokat, a kik a facээр eselédnek adnak szállást. Ott megismeri, hogy mi vár rá: a teljes elzüllés. Onnan hazuról is levelet kapott, hogy aligha meg nem hal a kis lánya. Nincs már mért élne, gyufával megmérgezte magát s meghal egy becsületlen nazarenus karjai közt. Ez a nazarenus és a naiv Erzsébet a darab két gyöngéd alakja, a többi az élet sivárságát, önzését, élvhajzását képviseli, még az öreg Bolygóék is a kapzsi parasztot. Túlságosan élire állított igazságok halmozód-nak össze ez alakok által. Az első felvonás határozottan tetszett. A második felvonás már jobban kihívta a kritikát. Az írói siker azonban megmaradt egész este és a szerzőt sökször tapsolták. Az előadás minden tekintetben dicséretet érdemel, valamint a rendezés is, például a cseléd-kvartély. Varsányi Irén a dadát igazsággal és érzéssel játszotta. Szívesen fogadta a közönség a színház új tagját, Pethes a nazarenus szerepében. Góth, Fenyvesi, Szerémi, Hegedűs, Balassa, Nikó Lina, Harasztí Hermin, Gazi Mariska játszották a többi szerepeket.

Népszínház. Az ember tragédiájának paródiáját adja elő a Népszínház legújabb operette-újdonosága.

ÁLARCZOS BÁL AZ OPERAHÁZBAN. — Wolf Károly rajza.

hatásáról. König Gyula Bauer Mihály részéről «Az irreducibilis egyenletek elméletéhez» című munkát olvasta fel. Högyes Endre bemutatta Arkóczy József tanár «Adatok a leptotrix-kérdéshez» (a szájból előforduló mikroorganizmusok) című dolgozatát. Végül Magocsi Dietz Sándor bemutatta Hollós László kecskeméti tanárnak «Magyarország gasteromiceitái» (ehető gombák) című munkáját, melyhez 30 folio nagyságú művészies kivitelű, nagyrészt festett tábla van mellékelve. Az ehető gombák monográfiáján már régebb óta dolgozik a szerző az Akadémia megbízásából.

A természettudományi társulat, a hazai köznevelődés tevékeny fejlesztője január 22-ikén tartotta évi közgyűlését az Akadémia termében, dr. Wartha Vincezének elnöklésével.

Dr. Wartha Vincez megnyitójában örömmel jelentette a társulat gyarapodását. Arról is megemlékezett az elnök, hogy a társulat 13,000 koronát gyűjtött s ebből a pénzből szobrot állítt Trefft Agostonnak. A múlt évben 1417 fővárosi és 6034 vidéki tagja volt a társulásnak. Ezután Pusztavics József titkár előterjesztette titkári jelentését a társulás múlt évi működéséről. E szerint a társulat nyolcz népszerű előadást tartott. A négy szakosztály 34 ülésén 56 előadó 74 tárgyról értekezett. Lengyel István a pénztárnoki jelentést adta elő. Az Eszterházy-utcai ház vételáraként kifizettek 127,000 koronát, a «Közöny» került 30,000 koronába, az előadások 10,000 koronába, az egész rendes évi kiadás 73,000 korona. Az országos kutatásokra is nagy összeg jutott. A könyvtár kiadása is majd 20,000 korona forgalmat mutat. Bevételekből, mint tagdíj befolyt 50,000 korona, kiadványokért 14,000 korona. Állami segélyként 8000 koronát kaptak. A társulat vagyona 407,000 korona, a ház értéke 220,000 korona, a könyvtár 110,000 korona, az összes alapítványok értéke 277,000 korona. Ráth Arnold a könyvtárról adott jelentést. Jelenleg 11,480 mű van a könyvtárban, az újabb gyarapodás 220 mű. A könyvtár 2642-en használták. Nyomatásban is kész a könyvtár címjegyzéke. A könyvtár vállalatban harmincz év alatt 69 kötet jelent meg. Elhatározta ezután a közgyűlés, hogy két új folyóiratot indít: az «Állattani közleményeket» és a «Növénytanulmányokat». Az állattani folyóiratot Entz Géza közreműködésével Méhety Lajos, a növénytanulmányokat Klein Gyula közreműködésével Schilberszky Károly szerkeszti. A Margó-jutalom díjat Szépligeti Győző budapesti reáliskolai tanár kapta a Braconidákról monográfiájáért. A Schilberszky Károly-féle millenniumi jutalomdíjat pedig Hollós László kecskeméti főreáliskolai tanár kapta a hazai szarvasgombákról írt közleményéért. Új jutalmakat is tüztek ki, Pusztavics József titkárt pedig huszonöt éves munkásságáért tiszteleti taggá választották.

KÖZINTÉZETEK ÉS ÉGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia január 20-iki ülésén dr. Than Károly elnököt, s öt szaktudományi előadás volt napirenden.

Kürschák József levelező tag ismertette a maga és Stäckel Pál külső tag közös dolgozatát, a melynek tárgya a nagyhírű matematikus Bolyai János észrevételei Lobacscevszky orosz matematikus vizsgálódásaira a paralellákról. Ezután Scily Kálmán főtitkár terjesztette elő egy Párisban élő magyar fizikus, Korda Dezső tanulmányát: «Kisérletek az elektrostatikai erőtermozásnak mágneses

19-ikén Bécsbe utazik Rajner főherceg aranylakodalmára, de az ünnepélyek után visszatér s huzamosabban Budapesten tartózkodik.

Szell Kálmán miniszterelnök január 22-ikén jött vissza Bécsből, hol betegsége miatt két hetet volt kénytelen tölteni. Január 23-ikán megjelent a képviselőház ülésén, a hol a szabadelvűpárt nagy éljenzéssel üdvözölte. Már a folyosón megjelenésekor minden oldalról, ellenzéki képviselők is szíves kívánságokkal árasztották el. A miniszterelnök még nem gyógyult meg teljesen. Erős szervezete jól kiállotta az operációt, lázmentes, de a seb még nyitott, s itthon Herczel tanár kezeli, ki megnyugtatólag nyilatkozott a család tagjai előtt a betegségről.

Az új országház építéséről a kormány a képviselőház január 21-iki ülésén terjesztette elő a múlt évi munkákról szóló jelentését. Az egész évben a belső berendezés és díszítés folyt, a fűtő-készüléket is befejezték. Ebben az évben egy millió és 633,387 koronát adtak ki a munkákért. Az 1884. évi november 1-től 1901. évi december hó 10-éig kiadott 31.995,397 korona, ezzel szemben volt a bevétel 915,700 korona, tehát eddig az új országház harmincz millió koronánál többbe került. A hátralévő munkálatokra még mintegy 3.100,000 koronára lesz szükség. Ebből az összegből azonban egy rész a telekeladásból megtérül.

Szilágyi Dezső hagyatéka. Szilágyi Dezső halála után lakásának egész berendezése ott maradt csaknem úgy, a mint ő rendezte. A nagy embernek egész vagyona, bútorok, szőnyegek, fegyverek, apróságok és gazdag könyvtár és régi festmények egész gyűjteménye. A három szobából és előszobából álló lakás e napokban ismét megnyitult. Az összes berendezés eladás alá került. Sokan jelentek meg, s elfogódva szemlélték Szilágyi hagyatékát. A vásárlás, mely több napra terjedt, kissé nehezen indult, mert idő kellett hozzá, míg falai a nagy gyűjteményben tájékozhatta magát.

A festmények egész képtárat alkottak. Szobor is nyolcz van; ezek közt I. Napoleon, Augustus és Caracalla, három imperator mellszobrai. Napoleon mellszobrát Chorin Ferenc képviselő vette meg. Könyvtára, a tudós, nagy jogász elme szellemi kincses háza. Ezek értékét növeli, hogy Szilágyi sok könyv részéről jegyzeteket, sőt bő magyarázatokat is írt. A többi között Kmety Károly egyetemi tanárnak «A magyar közjog kézikönyve» című munkájának egy példányát annyira teleírta jegyzetekkel, hogy Szilágyi közjogi nézeteit voltaképpen ez a könyv örizte meg, mert az ország első közjogásza folyton késlekedett nagy művének megírásával. Szilágyi közjogi elveit e mű alapján maga Kmety tanár fogja nyilvánosságra hozni. Az egész gyűjtemény, melyet most szétválasztják, művészeti gyűlésnek és egy nagy léleknek évek során át nemes szenvedéllyel összehalmozott hagyatéka. Gróf Hardik János országgyűlési képviselő, a ki Szilágyi bizalmasai közé tartozott, megvette az egész könyvtárt, íróasztalt és a zseket, a mely az íróasztal előtt állott.

Az egyeteméről. A budapesti egyetemen dr. Laufenauer Károly halálával megüresedett elme-körtant tanszék tanárává a király dr. Moravcsik Ernő Emil eddigi rendkívüli tanárát nevezte ki; dr. Fodor József utódjául pedig a közegészségügyet rendes tanárává dr. Liebermann Leó egyetemi ezimzetes rendkívüli tanárt, az országos kémiai intézet és a központi vegykísérleti állomás igazgatóját nevezte ki a király. — A műegyetemen január 16-ikán volt az első műszaki doctor folavátása. Ezt a diplomát, mely műszaki tanulmányok megkoszorúzására, Wlassics közoktatásügyi miniszter léptette életbe. Az első, a ki elnyerte, Zielinski Szilárd mérnök. A folavátást ünnepélyre megjelent Wlassics Gyula miniszter is.

Álarczozóbál az Operaszínházban. Az Operaszínház nyugdíjintézete javára január 20-ikán álarczozóbált rendeztek az Operában, mely az idei farsang egyik legsikerültebb mulatsága volt. A színház belseje érdekes képet nyújtott. A páholyokban bál öltözékben előkelő közönség foglalt helyet, a színpad magaslatára emelt nézőtérben hemzsegett a tarka, érdekes álarczos közönség. A színpadból, melyen szökőkút is volt, sátorzerű alkotmányt rögtönöztek, míg az öltözöket buffet-termekek alakították át. A zenét a 32-ik gyalogezred és Banda Marci szolgáltatta. A jókedvű közönség hajnalig mulatott, a mely a felülvezetésekkel bizonyára szép összeget juttatott a nyugdíjintézetnek. — Február 3-dikán az Operaházban piros álarczozóbál lesz, a tudósbaj-

MI UJSÁG?

A király Budapesten. A királyi udvar február 2-ikán érkezik Budapestre. Február 11-ikén nagy fogadás lesz a budai királyi lakban. Ő Felsége

A MENYASSZONYI RUHA ÉS EGYÉB ÖLTÖZÉKEK.

BLÚZOK.

vasgyárában, Pittsburgban kapott alkalmazást, ott ismerkedett meg Schwabbal, ki akkor még egyszerű mérnök volt. Mind a ketten tovább emelkedtek, Merkáder is nagy jövedelmű és nagy vagyonu mérnök most.

Nők mint bírák. A norvég törvényhozás, az odelsting január 21-ikén törvényjavaslatot fogadott el, a melynek értelmében a nők bírák lehetnek.

Az angol király kórháza tüdőbetegek számára. Edvárd angol király pártfogása alatt a tüdőbetegek számára mintaszervi kórházat építenek Londonban s a berendezésre nézve pályázatot hirdetnek. A szanatórium felállításánál az eddigi tapasztalatokat s újabb elveket érvényesítik. Huszezer koronát kap az, a ki a legjobb tervet készíti. A pályázaton valamennyi nemzet orosai részt vehetnek.

A mintaszanatórium 100 beteg számára készül, a melyben 50 férfit s 50 nőt fognak elhelyezni. Min-

den beteg külön szobát kap. A szanatóriumot napos helyen építik, de úgy, hogy a szelek ellen védett le-Brook Street W. London., vagy «dr. John Broadbent 35. Seymour Street W. London.» Három legjobb pályamunka részesül azonkívül díjazásban: 12 ezer koronás, 4800 koronás s 2400 koronás kitüntetésben.

* Bernhardt Sára azt állítja, hogy edzetségének titka abban rejlik, hogy soha sem pihen. A farsang — mondja a híres színésznő — engem serkent. Hajnali három órakor fekszem le, de kilenc órákor már fenn vagyok. Egészségi rendszabályokkal nem törődöm, de azért beteg soha sem voltam.

* Edison és hí munkatársa, Holzer Vilmos egy tengeralatti távbeszélő-készülék szerkesztésén dolgoznak, mely lehetővé teszi azt, hogy ólósó díjtételek mellett Amerika Európával beszélhessen. Edison kijelentette, hogy a tenger alatti távbeszélő sokkal kevesebbe kerül, mint a tenger alatti távíró, s hogy csak egy közvetítő állomásra lenne szükség.

ÉKSZEREK.

ERZSÉBET FŐHERCEZGNŐ KELENGYÉJE. — Scollik Károly fényképet után.

Miként lehet szép női kebelt elérni.

A kebel szépsége a nő hája egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarló...

J. RATE, Pharmacia, 5. Passaße Verdau, Paris. Raktár Ausztria-Magyarors. részére: Budapest, Török József gyógsz. Király-u. 12.

SERRAVALLO 8984 CHINA-BORA VASSAL kitűnő helyreállító szer gyengék, vérszegénység és lábbadozók számára.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐ-SZER. 9295 Farbenaftalén vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

húsából készült és ennek tápanyagát tartalmazó teletlen, könnyen oldódó Albumose készítmény a legkiválóbb erősítő-szer

gyenge és a táplálkozásban elmaradottaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegségeknek, beteggyerekeknek, angol kórban szenvedő gyermekeknek, údulóknak, nemkülönbön

Vas-Somatose

alakjában a sápkórosoknak és azoknak az orvosok által Vas-Somatose nem egyéb 20% vasat tartalmazó vasat, a melyben alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose.

Somatose raktárban gerjeszti az étvágyat. Raktárban van az összes gyógyszerárakban és gyógyszerárakban és gyógyszerárakban

Magyarországi főraktár: Török József gyógyszer-tára, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros.

Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója.

Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi viz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. 9277

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

Budapest, V. ker., Ferencz József-tér 8. sz.

Kristályüveg készletek, remek virágvázák és alkalmi dísz tárgyak.

Üzlethelyiségünk nem a Lánchíddal szemben, hanem az Akadémia mellett a Béla-utca sarkán létezik.

Parádi üvegyár raktára GÖRÖG ISTVÁN

Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 15. szám.

Nagy választék mindenféle üvegnekben. Asztali készletek stb. igen jutányos árakon. 9122

WACHTL ÉS TÁRSA fényképészeti cikkek raktára

BUDAPEST, IV., Eskü-út 6 (Klotild főh. palota).

Telefon. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Cs. és kir. udvari szállítók.

Kunz József és Társa BUDAPEST, V., Deák-tér 1. 9416

Vászon-, fehérnemű- és szőnyegraktár. — Menyasszonyi kelegyek.

Kastélyok, szállodák, intézetek berendezése.

Motor erőre berendezett fehérnemű gyár.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papíráru és szab. fémkapocsgyára

Budapest, I., Mészáros-utca 38. Telefon 91-48.

Gyárt nagyban előállításra következő új cikkeket: 1. legismertebb családi dobozokat és díszborítékokat (levélpapírokra és borítékokra), névjegykártyákat, gyűjtőlapokat, gyűjtőpapírokat, gyűjtőjegyzékeket. Saját gyártmányú fémcsapokkal ellátott rajz-tűbűt, szekrényecské és torta papírokat, továbbá papírtányérokat, plakétsőveket és különféle összehajtható dobozokat.

Allandó kiállítás a fenti cikkekből a városi iparcsarnokban megtekinthető. 9307

KOTSCHY ERICH 9169 első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegóvási és moly-irtási intézet.

Nagy mérvben gőzerővel. BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506.

HIRMANN FERENCZ RÉZÁRU-GYÁRA, Budapest, VII., Csányi-utca 9. sz.

Készít gőz-, víz- és légszuszvatékekhez szükséges rézárakat, bor- és sörszivattyúkat, sörkimérő készítményeket, légyomrást, székényezőket, peronospora felekedőkhöz való minden egyes rézalkatrészt, hiteles kereskedelmi részleteket, felirati táblákat horgany v. fémbe stb.

VASÁRNAPI UJSÁG

5. SZÁM. 1902. BUDAPEST, FEBRUÁR 2. 49. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt... 12 * ... 8 * ... 5 *

ZICHY MIHÁLY.

NEMZETI SZALON kiállítást rendezett Zichy Mihály műveiből. Összegyűjtötte a rajzokat, vízfestményeket, kartonokat, olajfestményeket, melyek a nagy művésztől a fővárosban találhatók. Az 1847 óta Szent-Péterváron élő művésztől pedig nagyon becses gyűjtemény van nálunk idehaza, nem a nyilvános képtárakban ugyan, hanem magánosoknál, leginkább családja tagjainál. Ebből a gazdag, és a művészt fejlődésétől kezdve minden korszakában feltűnő gyűjteményből rendezte legújabb kiállítását a Nemzeti Szalon. A magyar közönség sokszor találkozik Zichy Mihály genialis szellemével, mert legjelesebb költőink műveinek lelkes illusztrátora és nem szokott hiányzani onnan, a hol nemzeti cél, jótékony érdekben a művészettel hatni lehet. Albumokban, diszmutévekben sokat találhatni Zichytől: faliképekül is országszerte elterjedtek gyönyörű rajzainak másolatai. Kiállításokban szintén találkoztunk vele, noha ő csak kivételesen, ritkán szokott kiállításokban részt venni. A képzőművészeti társulat 1885-ben egy nagy kiállítást rendezett műveiből, mások pedig egyes darabokat mutatott be a közönségnek. De Zichyvel nem lehet elég sokszor találkozni, eleget foglalkozni, s eleget gyönyörködni benne. Nekünk pedig különösen nem lehet eléggé szeretni azt a művészt, a ki bár távol szakadt hazájától, s csak olykor térhetett haza látogatónak, lelkevel, minden érzésével együtt él velünk, s híre-neve a távolban is magyar név dicsőségére szolgál.

Szeretett leányának Zsófiának Zichy Mihály képe. Pétervári 21. Jul. 1900.

gozó festővel. Zichy a rajz, a stíl, a finom előadás és kecsesség mestere, tele ötlettel, frissességgel, a hol kell, erővel. A vidámság, a tréfa, a pajzánosság, a báj, az érzés, a formák szépsége kifogyhatatlan nála: a komoly tárgyagnál a gondolatban, kifejezésben ugyan az előkelő lélek. És mindezt leginkább papíron adja elő, szerzővel, tollal, vékonyan színezett vízfestményben, a s puhan látszó barna szepiával; a nagyobb kompozíciókat fekete krétával. Ezernyi ezer ilyen rajza és képe közül a legtöbb az orosz csárók termeiben, képtáraiban, albumaiban van együtt. Mint a csárók udvari festője, öt évtized óta örökölte így meg az orosz udvari élet ünnepélyeit, eseményeit, a csárók, nagyhercegek vadászatait. Illusztrálta a legkiválóbb orosz költők műveit, de hazája költőit is, Petőfit, legközelebb Arany Jánost és leghatalmasabb Madách «Ember tragédiáját», melynek kartonjai a Nemzeti Múzeumban a országművészet mintái maradtak. Nagy termékenységéhez mérten aránylag csak keveset festett vászonra. Nevezetesen tehát azok a művei, melyeket vászonra festett, s ezek legfeltűnőbbjei vannak itthon családjánál s láthatók a mostani kiállításban. Zichy Mihály, a ki most 75 éves, ifjú korában, 1847-ben mint egy orosz nagyhercegnő rajzánitója ment Pétervárra. 1853-ban I. Miklós csár udvari festőnek nevezte ki, s azóta illusztrálja a Romanov-család életét. De 1874-ben több esztendőre eltávozott Pétervárról, több ok miatt; egyebek közt azért is, mert Zichy megtartotta szelleme függetlenségét, másrészt nagyobb alkotások után vágyott. Párisba ment tehát, s az ottani művészi mozgalmak, az új köztársaság szellemének hatása meglátszik itt készült művein. Jó részt itt rajzolta és festette politikai, társadalmi és egyéb

MEGHÍVÓ

a „Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcson Részvénytársaság“

részvényeseinek Budapest, 1902. évi február hó 3-án (hétfőn) délelőtt 11 órakor a takarékpénztár I. emeleti üléstermében (VI., Andrássy-út 5. sz.,) tartandó

IX-ik rendes évi közgyűlésére. NAPIREND:

- 1. Az igazgatóság jelentése. 2. A számszámlások előterjesztése a felügyelő-bizottság jelentése kíséretében. 3. A mérleg megállapítása és a felmentvény iránti intézkedés. 4. A nyereség hovatartozása iránti határozathozatal. 5. A felügyelő-bizottság tagjainak választása és a bizottság tiszteletdíjának megállapítása. 6. A választmány kiegészítése. Budapest, 1902. január 23.

Azon t. ez. részvényesek, kik ezen közgyűlésen résztvenni óhajtanak, felkértnék miszerint nevére írott részvényeiket az alapszabályok 20. §-a értelmében legkésőbb három nappal a közgyűlés előtt, tehát bezárólag 1902. január 31-ig Budapest, a társaság főpénztáránál (VI., Andrássy-út 5., földszint) letenni szíveskedjenek, a hol a letett részvényeikről elismervényt nyerne, mely igazolást jegyzől a közgyűlésen való részvételre. A közgyűlésen az alapszabályok 16. §-a szerint minden részvényt általán letettől két darab részvény után egy szavazat illeti meg, azonban 30 szavazatnál többet sem saját, sem megbízójának nevében, sem mindkét minőségben együtt senki sem gyakorolhat. A mérleg és a felügyelő-bizottság re vonatkozó jelentése az alapszabályok értelmében a társulat írodahelyiségeiben közzélelre ki van téve s kívántra minden részvényesnek egy nyomtatott példány kiszolgáltatott.

Szépség és egészség.

Kinek van szeplője? Idegesség, vérszegénység és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat ROSNYAY Vasas-chinabóra, mely saját természetű menési édes borral készíte, hatásban minden hasonló készítményt felülmúl. Egy üveg ára 2 kor. 40 fill., 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill. 8992